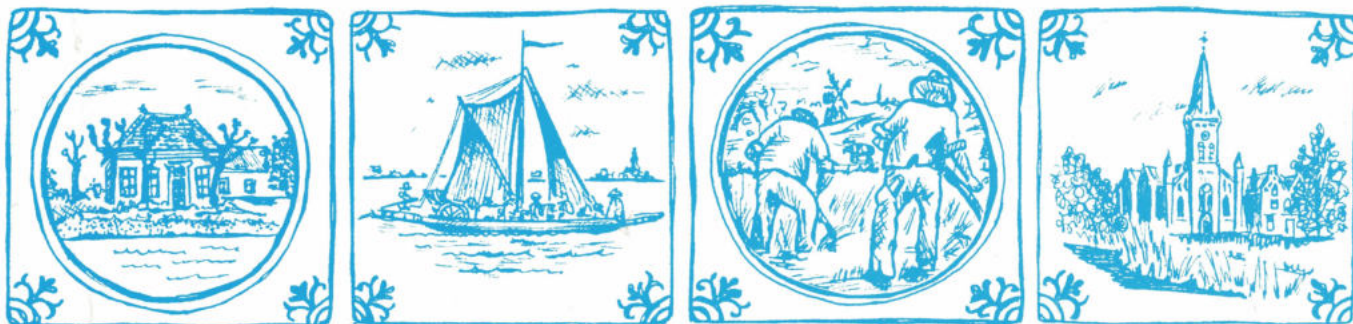

de Alkmadders

de Alkmadders

25^e jaargang

December 2008, nummer 104

**Kwartaaluitgave van de
Stichting Oud Alkemade
Opgericht 16 december 1980**

Redactie:

T. van Dijk-Spruit, Onelplein 8,
2371 EZ Roelofarendsveen (3315295)
G.J.M. van Beek, Fransche Brug 18,
2371 BE Roelofarendsveen (3313777)
J.W. Kret, Anemonenstraat 1,
2371 GM Roelofarendsveen (3312839)
J. Cozijn, Galgekade 2 aC26,
2371 EL Roelofarendsveen
Verspreiding en klachten daarover:
Th. Meijer, Meidoornstraat 13,
2371 VC Roelofarendsveen (3314706)

De minimumdonatie bedraagt € 12,50
per jaar te voldoen op bankrekening-
nummer **3011.09966** van de penning-
meester van de stichting.

Losse nummers van "de Alkmadders" zijn
voor € 1,40 verkrijgbaar in het Historisch
Centrum, Saskia van Uylenburchlaan 22,
Oude Wetering (telefoon 071 - 3312168).
De uitgave "Alkemade in oorlogstijd" is
verkrijgbaar voor € 2,80. De Alkmadders
per post toezenden kost € 6,- per jaar
extra.

Het Historisch Centrum is geopend op
zondagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur en
op dinsdagmiddag van 13.30 tot 16 uur.
In de maanden **juli en augustus** en op 1^e
Paasdag, 1^e Pinksterdag en 1^e en 2^e Kerst-
dag is het centrum gesloten. Op 2^e Paas-
dag en 2^e Pinksterdag is het centrum wel
open.

Contactpersoon van het bestuur:

Mevrouw A. van Wieringen, Zwarteweg 6,
Oud Ade (tel. 071 5018326)

Postadres van de Stichting:

Saskia van Uylenburchlaan 22,
2377 CE Oude Wetering.

E-mailadres: info@oud.alkemade.net

Internetaansluiting:

www.oud.alkemade.net

Niets uit deze uitgave mag worden verveel-
voudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande
toestemming van de redactie.

Inhoud

- 2 De donateursavond op 10 oktober 2008
- 3 Bezoek b. en w. aan het Historisch Centrum
- 4 De familie Wesselman komt uit Ibbenbüren
- 7 Schenkingen
- 8 Herwonnen levenskracht
- 9 Rondleiding door Alkemade (4^e deel)
- 14 Zondagsrust !! Zondagsrust??
- 16 Oud archief van Alkemade
is weg uit Alkemade
- 18 Het Streekarchief in
Alphen aan den Rijn
- 19 Het kampioenschap
WATERPAALZITTEN
- 23 Tentoonstellingen + oproep
- 24 Zoekplaatjes

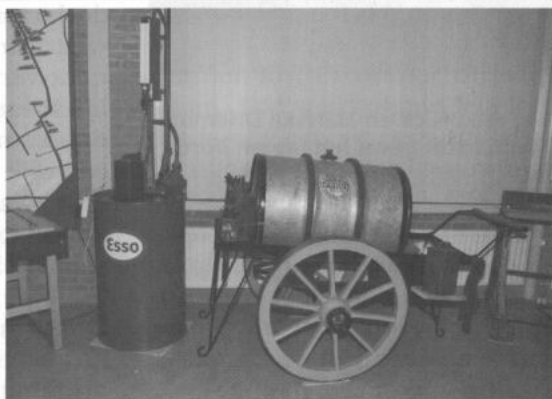
De vorige uitgave

Enkele ontvangen reacties:

In het verhaal van Hans van der Wereld "Het begon met de Kloek..." in het Septemhernummer van de Alkmadders lees ik op bladzijde 18: "Op 15 Mei 1925, nadat in November daaraan voorafgaand de spoorbrug over de ringvaart bij Oude Wetering is voorzien van een normaal wegdek...enz". Dit kan toch niet waar zijn? The trein reed tot 31 December 1936 en de brug is niet klaar gemaakt voor weg verkeer tot laat in 1937 of 1938. Voor die tijd was er geen wegdek maar er lagen ijzeren platen naast de rails, die erg rammelden als iemand er over liep. Bovendien, tussen de tijden dat de trein werd verwacht, was de brug "open". Wat een "normaal wegdek" betreft, dat heeft de brug nooit gehad. Nadat de rails en de bielsen van de spoorweg waren weggehaald, werd er een dek van bielsen gemaakt op de brug en ik geloof dat het zo gebleven is tot het einde van de brug, wat niet erg lang was want de brug is tweemaal opgeblazen in de oorlog, eerst in September 1944 en weer in April 1945. Ik ben geboren in een huis naast de spoorlijn tegenover de brug, en heb daar elf jaren gewoond, toen zijn al de huizen aan de dijk aan beide zijden van de brug afgebroken. Ik heb tot 1954 in Weteringbrug gewoond, toen naar Canada verhuisd.

Andries Wesselius, Brandon, MB Canada

Ook van de schrijver Hans van der Wereld hebben we een reactie ontvangen. Hij vraagt zich af waarom op pagina 17 in de 2^e kolom de naam 'Gerard' wordt gebruikt, terwijl de man 'Jacob' heette. Zo had hij dat niet vermeld in zijn gegeven artikel. Dat is juist. Bij het overtypen van de tekst is in plaats van het woordje 'hij' de voor-naam gebruikt, maar niet die van de busondernemer Maarse, maar van de schaatser Maarse. Onze verontschuldigingen daarvoor.

**De petroleumkar
van Henk van Rui-
ten (Purol) (nage-
maakt door zijn
zoon Pieter) is ons
in bruikleen gege-
ven om tentoon te
stellen in ons Histo-
risch Centrum.
Een aanwinst in
onze collectie.**

... 7 september ophalen
bij de plaatselijke Ciroo.

ALKEMADE

Archief Alkemade naar Alphen

Vijfenzestig meter archief van de gemeente Alkemade is deze week verhuisd van het gemeentehuis naar het Streekarchief in Alphen aan den Rijn. Het gaat om gemeentelijke stukken van af het allereerste bestaan van de gemeente in 1200 tot 1940. Binnenkort volgt eenzelfde hoeveelheid stukken die dateren van 1940 tot 1990. Het archief vertrekt uit het raadhuis vanwege de fusie met Jacobswoude.

Zomer

DONATEURSAVOND OP

10 OKTOBER 2008

Wie op de donateursavond niet aanwezig was, heeft heel wat gemist: de uitreiking van de Oud Alkemadeprijs en de lezing over het turfsteken in onze streek. Maar het geduld van de in grote getale aanwezige bezoekers is wel op de proef gesteld. want de beamer/computer combinatie weigerde mee te werken.

Daarom werd het programma gewijzigd en werd er begonnen met de uitreiking van de Oud Alkemadeprijs 2007 aan Rick en Mariska Drieman, voor het opknappen van hun woning Noordveenweg 17 te Nieuwe Wetering. Burgemeester A.H. Meerburg van Alkemade was bereid gevonden om deze prijs uit te reiken en deed dit na het houden van een korte speech.

Daarna kreeg Rick Drieman de microfoon. Hij greep de gelegenheid aan om de architect, zijn familieleden en kennissen te bedanken voor hun medewerking bij het bewoonbaar maken van de vervallen woning. Omdat er nog tijd over was – de beamer en de computer hadden elkaar nog niet gevonden – gaf architect ir. Reinier Verbeek, die ook de architect is van de verbouwing van het Scheltema-complex in Leiden, een toelichting op deze verbouwing. In zijn praatje haalde hij de problemen aan, waar men met het verbouwen van de woning aan de Noordveenweg tegen aan liep en dat waren er in de voorbereiding en de uitvoering vele.

Burgemeester A.H. Meerburg reikt Rick en Mariska Drieman de Oud Alkemadeprijs 2007 uit, in dit geval het tinnen bord
Foto's: fotoarchief J.W. Kret

Na de koffiepauze lukte het eindelijk om een laptop te vinden, waarmee men ook beeld kon krijgen (dank aan Marleen Simons) en toen kreeg de spreker van de avond, Arjan van 't Riet, het woord. Het wachten werd beloond met een leuke en goed visueel ondersteunde lezing over "het winnen van turf in onze

De apparatuur is ongehoorzaam en wil niet onderling samenwerken; komt in de beste families voor, maar nu ongelegen.

streken".

Hieronder een korte impressie van deze lezing en wat aanvullende feiten die er naar boven kwamen.

De Romeinen zijn er waarschijnlijk mee begonnen om in onze regio bagger te steken en daarvan turf te maken, maar vanaf 1530 werd er in grote hoeveelheden turf gebaggerd en wel door middel van de baggerbeugel. Dat turfsteken en baggeren trok veel arbeiders naar onze regio, omdat hier veel turf te vinden was en omdat het een goed betaald beroep was. Uit die tijd stammen ook veel Veense namen van Duitse afkomst, zie de tentoonstelling in het Historisch Centrum.

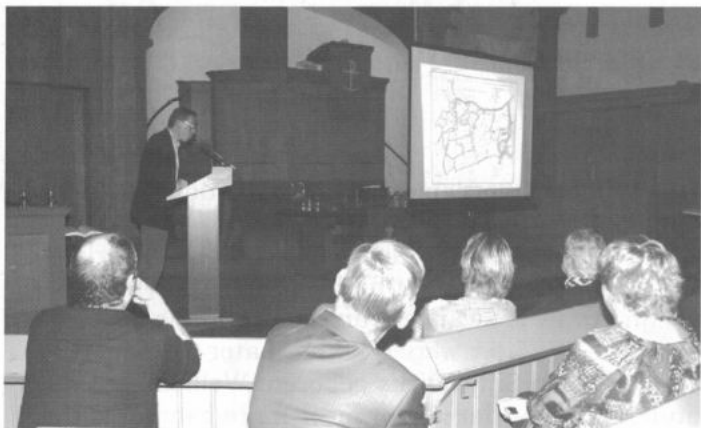
Twee keer per jaar mocht er gebaggerd worden en de periode waarin men met de turf bezig was, lag tussen maart en eind juli (25 juli – Sint Jacobs dag). Omdat de turf veel geld opleverde, gingen de eigenaren van de veengrond; de veenmannen, steeds meer hun land afturven om zo een aardige duit binnen te krijgen.

Maar de zogenaamde "petgaten" (stukken land waar men geveend had en die nu vol met water stonden) werden groter en groter en uiteindelijk leverden zij een gevaar op voor de regio.

In de regio Nieuwkoop verdween door het turfsteken/baggeren een compleet dorp in het water. Op oude kaarten vindt men het dorp "Schoot" nog terug, maar nu is hier niets meer van terug te vinden. Ook hier in de regio. De Vierambachtspolder en de Haarlemmermeer kwamen toch wel erg dicht bij de bewoonde wereld. De Hoogheemraadschappen probeerden dit te stoppen. Eerst door het heffen van stuivergeld per verkochte roede turf om daar de polderlasten mee te kunnen blijven betalen. Immers waar turf was, kwam nu water en wie is dan de eigenaar van de grond die er niet meer is? Maar uiteindelijk kwam er een verordening, waarin werd geregeld dat als men een stuk grond wilde afturven er eerst een dijk om heen moest worden gelegd. Achter de dijk kwam er dan een nieuw stuk grond voor terug. Zo ontstond de Heilige Geestpolder rond 1700, tussen 1715 en 1741 de Gogerpolder en tussen 1748 en 1794 de Veender- en Lijkerpolder.

De turf uit deze polders ging vooral richting Amsterdam en Haarlem en turfschippers gingen daar de straat op en de huizen langs om hun turf uit te ven-

ten. Men ging niet naar Leiden, want de grote turfschepen konden de smalle grachten en singels niet bevaren.

Arjan van 't Riet houdt een lezing over het baggeren en turfsteken in onze streek

Enige wetenswaardigheden uit de lezing:

- de beste turf vond men in de Wassenaarse Polder, de polder tussen Rijsaterwoude en Langeraar. De turf in onze regio was van veel mindere kwaliteit.
- Toen men met turfsteken begon had men echt de gedachte dat er binnen een paar jaar weer

een nieuw stuk grond terug zou komen, het perceel water zou wel dichtgroeien.

- Het kwam zelfs voor dat turfschippers er met stukken land vandoor probeerden te gaan. Immers het veen drijft op het water en een smal stuk veengrond kon men meenemen door het af te zagen. De turf werd immers goed betaald!
- Van de Gogerpolder is bekend dat er in één jaar 60.000 roede turf vandaan werd gehaald. Een roede is 13 m² veen en een arbeider kon per jaar 150 roede verwerken. Het sommetje uitwerkend kwam men tot 400 arbeiders hier in de regio die in de turf werkten.
- De slechtst betaalde in de route van het veen naar de klant was de turfschipper. Er was immers niet veel geld en de verkoop gebeurde vaak op de pof. Maar de schipper moest wel de Veenman betalen en moest daar dus weer voor lenen (bij de Veenman)... Je snapt wel dat de schipper zo in een vicieuze cirkel terecht kwam en de Veenman alle grip op hem had.

De secretaris van de Stichting Vrieden van de Stichting Oud Alkemade, Geert-Jan van Beek, sloot de avond af met een dankwoordje richting Arjan van 't Riet, waarna hij alle aanwezigen bedankte voor hun getoonde belangstelling.

HOOG BEZOEK IN HET HISTORISCH CENTRUM

Op 16 september brachten de leden van het college van burgemeester en wethouders, de heren A. H. Meerburg, J.B. Uit den Boogaard en A.J.M. van Velzen (wethouder F.H.M. Schoonderwoerd was verhinderd) en de gemeentesecretaris P.C.M. Theuns, een bezoek aan ons Historisch Centrum. Dit was het vervolg van een gemaakte afspraak, welke inhield dat het college dit jaar nog een keer het gebouw van boven naar beneden, tot in de catacomben, zou bezichtigen.

Na uitleg hoe de Stichting in elkaar steekt en wat er door de 30 vrijwilligers in het gebouw wordt verricht, begon de bezichtiging van de tentoonstellingsruimte (waar de stamboomgegevens van Duitse immigranten ter inzage lagen) en de depots van artikelen en papieren. Maar wie een beetje aan de lange kant moest gebukt de oude voorwerpen in de opslagruimten bekijken. "Hebben jullie dat ook?", was een gehoorde vraag.

Het is geen werkbezoek geweest, want bij dergelijke gelegenheden hebben de partijen vaak enige wensen uit te wisselen. Daarvan was hier geen sprake: de Stichting Oud Alkemade is erg tevreden met haar huisvesting en met de medewerking, welke zij altijd van de gemeente heeft mogen ontvangen. Natuurlijk zijn er wensen, bijvoorbeeld een klimaatregeling in de archief ruimten en een sprinklerinstallatie in de expositie ruimten, maar daar hebben we de collegeleden,

nu de gemeente fuseert met Jacobswoude, niet mee willen lastig vallen.

Wel is gevraagd om de typisch Alkemadese voorwerpen veilig te stellen en als ze geen goede bestemming kunnen krijgen aan de Stichting Oud Alkemade af te staan. Dat werd onmiddellijk toegezegd, maar wat ..., dat is nog een verrassing.

Na afloop bleek dat voor zelfs de regelmatige bezoeker van het Historisch Centrum toch veel meer was ontdekt, dan bekend was en voor mogelijk was gehouden. De waardering voor het vele werk van de vrijwilligers binnen onze stichting is gestegen en dat is een aangename constatering. Ze zijn niet voor niets geweest.

FAMILIE WESSELMAN KOMT UIT IBBENBÜREN

De achternaam **WESSELMAN** komt in de stukken voor het eerst in Alkmade voor in de 18^e eeuw, namelijk Diderich (later Dirk) en Willem Dirksz, beiden geboren in Ibbenbüren, graafschap Lingen, Duitsland en wonende in Nieuwe Wetering.

Willem is in zijn geboortestad op 14 mei 1742 getrouwd met Engeltje Janse Niemants. Hij heeft in 1766 een stuk teelland in de Lijkerpolder van Dirk Schouten en Jan Warmerdam gekocht om daarop een bedrijf te stichten. Hij overlijdt op 15 december 1771 en wordt in Leimuiden begraven, waarvan zijn zoon Steven aangifte doet.

Dirk, geboren in 1709 of 1710, is rond 1739 in Roelofarendsveen terechtgekomen. Waarom hij in Roelofarendsveen blijft hangen, is niet meer te achterhalen, maar wel bekend is, dat hij in maart 1745 terugkeert uit zijn vorige woonplaats Ibbenbüren waar hij een indemniteitsverklaring heeft opgehaald om zich daarmee te kunnen naturaliseren en te laten inschrijven bij de gemeentelijke overheid, die inmiddels had bepaald dat ook het financiële risico van buiten-

landers moest worden afgedekt, zoals dat in Nederland gold.

Hij zal dan eerder voor de rooms katholieke kerk alhier getrouwd zijn, want hij heeft al een zoon (Gerrit) en zijn vrouw is zwanger van IJsbrand, die op 19 augustus 1745 ter wereld komt. (Later worden Willem Dirksz en Sijtje Dirks geboren. Wellicht nog meer kinderen, maar dat is niet meer na te gaan omdat de doopboeken van de parochie St. Petrusbanden in 1776 bij een brand zijn verloren gegaan.)

Diderich is niet de enige; velen moeten zich laten naturaliseren. Om dit te bereiken moet de emigrant een zogenaamde indemniteitverklaring kunnen overleggen, opgesteld en ondertekend door de Ampsvogt und Armeisters. (zie kopie van dit document.)

Hierin wordt verklaard dat indien de aanvrager Diderik Wesselman tot armoede zou komen te vervallen hij vanuit Ibbenbüren bijstand zal ontvangen. Ook toen al waren er allerlei formaliteiten, formulieren en regels van toepassing!

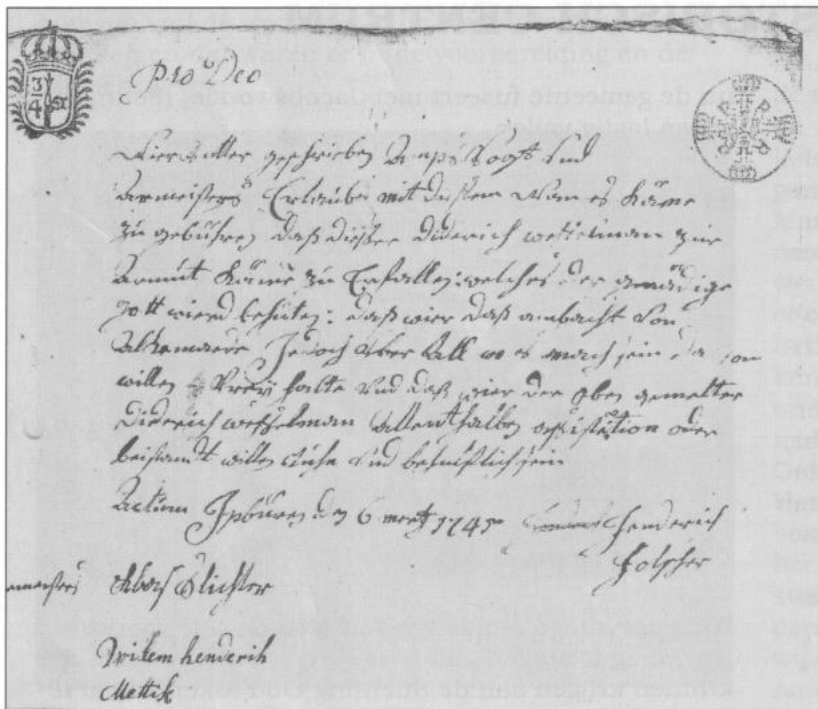
Diderich trouwt op 9 april 1745 met Aagje IJsbrandse van Tol, aldus de doopboeken van de R.K. Parochie v/h St. Petrus banden.

In 1771 koopt Dirk Wesselman van Jacob van Hees een stuk weiland gelegen in de Lijkerpolder. Een deel daarvan gebruikt hij als teelland en een ander deel gebruikt hij als helling voor scheepsbouw.

IBBENBÜREN

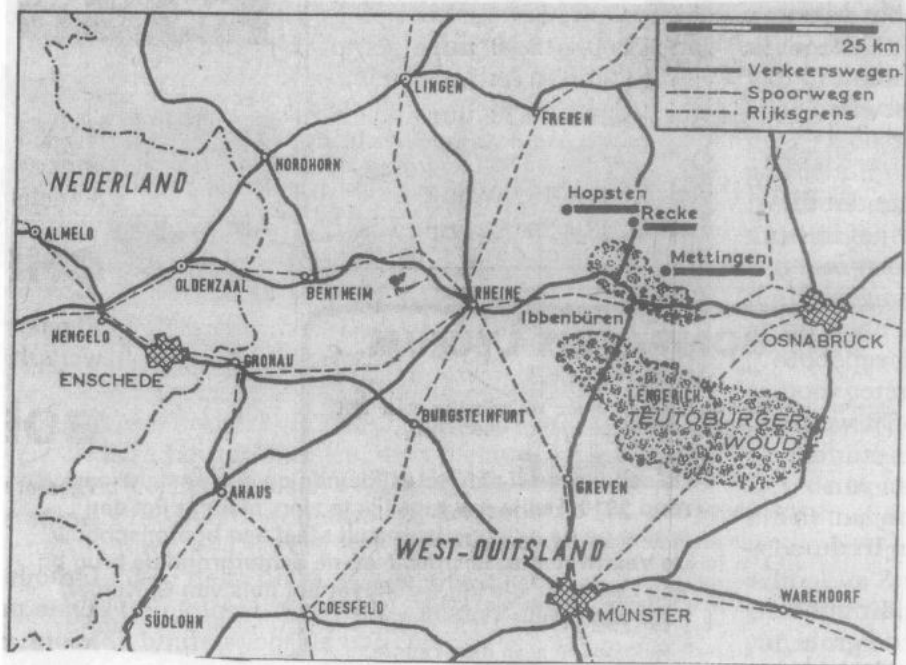
Ibbenbüren is een stad in het westen van Duitsland en ligt in Noordrijn-Westfalen, aan de westzijde van het Teutoburgerwald in de driehoek Oldenzaal-Bad Bentheim en Osnabrück. Momenteel telt de stad ongeveer 51.200 inwoners. De streek is bekend om zijn steenkolenmijnbouw uit de ten noorden van Ibbenbüren gelegen Schafberg (sedert de 16de eeuw), de steenindustrie, de machinebouw, het textiel en de chemische industrie. Ibbenbüren kreeg in 1721 stadsrechten. Er staan (nog steeds) fraaie vakwerkhuisen.

De streek behoorde tot het voormalige Duitse Graafschap LINGEN. Dit graafschap was tijdens de middeleeuwen bezit van het huis Tecklenburg. In 1547 werd het door keizer Karel V aan Maximiliaan van Buren gegeven en werd het Nederlands gebied. In de beginfase van de Tachtigjarige Oorlog (1568 – 1648) kwam het gebied definitief aan het huis van Oranje. Na de dood van stadhouder Willem III (1702) ging het graafschap over in handen van Pruisen.

Pro Deo

Wij ondergetekenden Ambtsvoogden en Armeesters beloven bij deze dat wanneer het zou gebeuren dat deze Diderich Wesselman in armoede zou komen te vervallen, wat de genadige God zal behoeden, dat wij het ambacht Alkmade, echter indien het toch zo zal zijn, daarvan willen vrij houden en dat wij de bovengenoemde Diderich Wesselman alom ondersteuning of bijstand zullen geven en behulpzaam zijn.

De naam Wesselman is mogelijk afkomstig van WESSEL, wat een Oost Friese mannen- en vrouwen-naam is, afgeleid van Werner. Indien er andere gegevens bekend zijn over het ontstaan van de naam dan wordt de samensteller graag hiervan in kennis gesteld. De naam is inmiddels verspreid bijna over de gehele wereld en is o.a. ook gesignaleerd in Australië en in Noord en Zuid Amerika en in Europese landen (o.a. Duitsland, Nederland en Skandinavische landen. De naam wordt meestal geschreven zoals in Nederland, maar ook wel met zogenaamde ringel s (ß) , sf , sz en mann). Dirk heeft zich gevestigd als scheepsmaker onder Nieuwe Wetering, waar hij met zijn vrouw Aagje van Tol ook woonde. Na enkele jaren kocht hij een stuk grond in Nieuwe Wetering, in de buurt waar nu de Dwarsweg loopt.

Vermoedelijk in 1839 is de scheepshellingwerf verplaatst naar het Zuideinde, toen wijk B 248 nu Zuideinde 25 - 27 te Roelofarendsveen. Een koperen scheepsbel met het jaartal 1839 daarin gegraveerd herinnert daar aan. De scheepsbel is waarschijnlijk geschonken door de houthandel die het vele eikenhout voor de nieuwbouw van pramen en roeiboten heeft geleverd. In 1848 is er een woonhuis met werfschuur en een houtopslagloods en kleine timmerloods gebouwd.

In 1911 is aan de woning een stuk aangebouwd en ontstond er een dubbel woonhuis. Aan de zuidkant woonde Gerardus Wesselman met zijn gezin. Hij is de opa van de samensteller. Aan de noordkant is in 1913 mijn vader Cornelis Wesselman en zijn gezin gaan wonen. In 1959 is het dubbele woonhuis en de oude werkplaats en loodsen afgebroken en is aldaar een nieuw dubbel woonhuis annex kantoor en timmermanswerkplaats gebouwd.

Dit geheel is nog steeds als zodanig in gebruik. Helaas zijn bij de sloop van de oude werkplaats veel oude gereedschappen en mallen verloren gegaan.

In het nabij Ibbenbüren gelegen plaatsje Mettingen is het Gasthuis Telsemeijer. In de oude stamkroeg van *der wander-gesellen* (dat zijn reizende handwerkgezellen), marskramers (de scheldnaam is Tjuttten, wat teuten betekent en wat deze marskramers kennelijk goed meester waren).

In schilderijen op muren en glas zijn de herinneringen van Ibbenbürener en Mettingeners, die destijds vertrokken, levend gehouden.

In het plaatsje Hopsten is in de vijftiger jaren van de vorige eeuw ter nagedachtenis een Tjuttengedenkteken opgericht.

Bij de onthullingen waren veel voormalige emigranten met tal van bij ons bekende namen aanwezig.

Internationale oriëntatie is de mannen van Westfalen niet vreemd. Een aantal van de Westfaalse stamhuizen, vaak boerenhofsteden, zijn nog steeds aanwezig en in eigendom van verre verwanten.

WAAROM KOMT DIDERICH WESSELMAN NAAR NEDERLAND?

Diderich woonde in de streek Rijnland Westfalen, gelegen achter Twente. Er was daar toen geen welvaart en geen emplooi voor de jongeren. De gegevens uit de volkstellingen en de reisjournaals geven aan dat rond 1750 het graafschap Lingene 879 Tödden (zijn ventende handelaars) telde, waarvan er 77 uit Ibbenbüren kwamen. Er staan wel een groot aantal landerijen, maar ze leveren nooit grote opbrengsten of rijkdommen op. Een uitloper van het Teutoburgerwoud trekt een strook groen door het bouwland, heidevelden en vennen, maar is geen bron van inkomsten. Industriële bedrijvigheid in een aantal plaatsen heeft ook hier het vernis van de welvaart gebracht. Het landelijke Westfaalse leven biedt rust, maar lijkt eerder op een begraven terrein.

Een historicus heeft eens geschreven dat, zoals andere landen boter, kaas, graan etc. exporteren, Westfalen mannen heeft geëxporteerd.

Daarom trekken jonge mannen uit de streek weg als handelaren en marskramers om onder andere de in huisvlijt gemaakte rollen linnen te verkopen. Op de daarvoor geschikte gronden wordt vlas geteeld, dat in de huizen en schuren met behulp van het spinnenwiel en later weefgetouw tot linnen wordt omgetoverd.

De eerste grotere aantallen vertrekken omstreeks 1740. De strijd tussen de Oranjes en Spanje stonden een rustige ontwikkeling van de handel in de weg. Het is in Nederland het Tweede Stadhoudersloze Tijdperk, waarin de regenten het volledig voor het zeggen hebben en die de beste en dus lucratieve baantjes voor zichzelf houden. In 1740 sterft keizer Karel VI, waarna zijn opvolgster, Maria Theresia, zich gelijk geplaatst ziet voor vijanden (Pruisen en Frankrijk) die op haar bezit azen. Nederland raakt in oorlog met Frankrijk, de Oostenrijkse Successie-

oorlog, die duurt van 1740 tot 1748. Voor een deel heeft dit er onder andere toe bijgedragen dat velen hun geluk elders gingen zoeken.

De streek rond Ibbenbüren ligt op het kruispunt van de grote handelswegen van Parijs naar Hamburg en van Amsterdam naar Berlijn. Vele postkoetsen passeren hier.

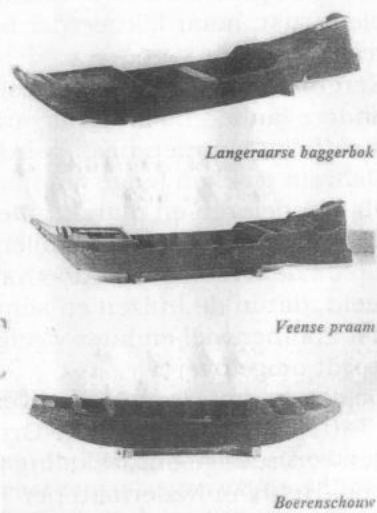
Het is in die tijd ook in Duitsland gewoonte dat de oudste zoon opvolger wordt op de boerderij of in het bedrijf en dat de tweede en derde (enzovoort) zonen vertrekken naar elders. Vaak gaan deze jongemannen ook een geheel ander vak leren. Zo hebben verschillende Wesselmannen het vak van scheepsbouwer of scheepstimmerman of scheepsschieter voor kleinere vaartuigen opgepakt en geleerd. Dit werd gedaan naast het aanvankelijk werken als tuinder met daarbij het repareren en onderhouden van tuindersvaartuigen voor collega's in het najaar en de winter. Anderen zijn in de tuinbouw en in de handel terechtgekomen.

Ook hiervan zijn nog tal van voorbeelden. Er zijn ook gevallen bekend van jongeren, die in de grote zeevaart, onder andere bij de Verenigde Oostindische Compagnie (V. O. C.), als scheepstimmerman zijn gaan werken of bij de grotere werven, die dergelijke schepen voor diverse reders en de V. O. C. hebben gemaakt.

De scheepsbouwers- en scheepstimmerlieden hebben zich bekwaamd in het bouwen van vaartuigen bestemd voor gebruik bij de tuinders voor vervoer van materialen, producten en vee van en naar hun, vaak uitsluitend, per vaartuig te bereiken land. Scheepsmakerij G. Wesselman kan op de Zuidkade een stuk kade in erfpacht van de rooms katholieke kerk krijgen. Hierop bouwt de firma rond 1910 een grote houten schuur. Deze loods dient als turfopslagplaats en later als winterberging voor plezier vaartuigen en voor houtopslag. In de zomerperiode liggen hier diverse ijsschuiten opgeborgen.

De firma Wesselman & Zn heeft circa 100 Veense pramen in de verhuur en enkele grote pramen voor de baggerwerkzaamheden in het Braassemermeer. Het baggeren gaat vanzelfsprekend nog met de handbeugel. De grote en kleine pramen en roeiboten worden gemaakt voor de verhuur en voor de verkoop en reparatie werk.

Scheepsmodellen van Wesselman

Het verhuren van pramen is doorgegaan tot in 1945. In de crisistijd is het voorgekomen dat door de huurder soms een pram werd verkocht. In de oorlogstijd wordt veelal verhuurd met als betaling bonen en aardappelen.

De scheepswerf aan het Zuideinde op een ansichtkaart van rond 1910. Het is wat moeilijk te zien, maar er ligt een pram op de helling, daarnaast staat een boerenschouw. De Veenwetering is er nog; op de achtergrond de brug bij Van Leeuwen, die lag tegenover het huis van G. Kuiper. Foto van familie Wesselman

Na het beëindigen van de scheepshelling zijn de mallen en houten modellen van pramen en roeiboten alsmede het huurboek geschonken aan het Scheepvaart Museum te Amsterdam. Nadat de Veenwetering (die lag in het Zuid- en Noordeinde) in zijn geheel gedempt is en na de start (in 1954) van de Ruilverkaveling en de Veense Lijkerpolder buiten de bedijking van vaarpolder rijpolder wordt, zijn omstreeks de vijftiger jaren de scheepshellingwerkzaamheden beëindigd en is het bedrijf omgezet in een timmerbedrijf en aannemerij.

Gerardus Wesselman
(geboren 13 maart 1861
te Alkemade;
† 18 november 1943.

**Gehuwd met Adriana
de Jeu, geboren
16 augustus 1863;
† 15 oktober 1934**

Al vanaf 1900 hebben meerdere scheepsbouwers zich omgeschakeld tot timmerlieden. Ook bijzondere werkzaamheden verricht de timmerman, zoals het maken van doodskisten. Deze werkzaamheden

bestaan uit het opmeten van de overledene, de kist op maat maken en daarna de overledene in de kist leggen. In de wintertijd werden schaatsen geslepen en gerepareerd. Voorts werden er priksleden en soms een zeilschuit op bestelling gefabriceerd. Het slijpen van de ijzeren schinkels gebeurde in een mal, die op een met de hand gedraaide slijpsteen werden geschuurd en scherp gemaakt. Er was een links en een rechtse mal. Het zetten en scherpen van zagen verzorgde het bedrijf ook. De slijpsteen draaide door een bak gevuld met water, wat natuurlijk bij vorst bevroor. Dan bracht een ketel heet water weer wat vloeiend water terug.

Ook worden voor het Wit Gele Kruis houten bouwsels (ook wel 'tenten' genoemd) gemaakt en opgeslagen. In deze houten huisjes, die op een draaischijf stonden, worden mensen verpleegd, die een lange rustkuur moeten ondergaan, omdat ze lijden aan longtuberculose. Doordat het huisje kan draaien kan altijd een deur uit de windrichting worden opgezet en komen de zonnestralen en frisse lucht voldoende binnen voor de patiënt(e).

Cornelis Wesselman (geboren 7 juli 1887 en † 22 april 1965) en zijn vrouw Adriana Bernadette Hoogenboom (geboren 3 november 1890 en † 13 september 1986).

Foto: familie Wesselman

SCHENKINGEN

3 Weerstandsmeters	fa. Willems
Transistorradio (1972)	Th. Meijer
Frees, boezemschop, zwavelverstuiver	P. Akerboom
Boek JOOP en zwavelverstuiver	P. Straathof
Tijdschrift KIJK, Zuidhollands Dagblad	
Gegevens blokgroep, prentenboek	A. v.d. Veld
2 Neerlandiappen crème	Th. Meijer
Blokschaaf, boormachine, waterpas, en boeken	mv. Kuipers
Weegschaal, haarwerk, flitspuit, enz.	mw. Prangers
Thermometer voor kaas en boter maken	
en archief CHU-afdeling Alkemade	M. Verboon
Wandbord, 5-5-1945 en afbeeldingen	
Willem van Oranje+Juliana/Bernhard	mv. B. Stork
43 schriften+ 2 agenda's Jozefsch.: mv.	E. Stikkelbroeck
Oude landkaarten, trouwbijbel, kaart	P. Kuipers
2 luchtfoto's	A. v.d. Veld
Spinnewiel, verfbrander	G. Bakker
Handboormachine, spuitstuk, snoeimess	S. v d Willik
P.T.T.-uniform	fam. Bouwmeester

Na de ruilverkaveling is de in erfpacht verkregen grond aan de Zuidkade in eigendom verkregen en verkocht als bouwgrond voor de huizen van Jan van der Meer Bsz en G. Koek. Eerder was het stuk voor het woonhuis van Hein Hogenboom, Witte Singel 17 (waar later de familie Nooy langdurig heeft gewoond).

De broeiramen (zogenaamde 'éénruiters' met de afmetingen glas 73 x 141 cm en met daaromheen een houten lijst van ongeveer 5 cm) worden op houten (een en elven) broeibakken geplaatst en de vroege teelten van onder andere aardbeien en augurken (Veense groffies) worden een feit. Zogenaamde halve ramen worden gemaakt voor de peulen en bonenteelt; later komen de houten kassen (warenhuizen) als een specialiteit.

Ook de trekkassen (voor de tulpen- en narcissenbroei) tuinderschuren en woonhuizen worden volop gebouwd door het Electrisch Timmerbedrijf G. Wesselman & Zn.

De aanduiding elektrisch timmerbedrijf is gevoerd vanaf ongeveer 1920 om aan te geven dat men met de tijd meegang en sneller kon werken dan een bedrijf wat daar nog niet in had voorzien. Tot op heden is het Bouwbedrijf Wesselman, met als slogan: *Méer dan 100 jaar bouwervaring*, nog steeds actief en volop in beweging. Ook in de omgeving van Ibbenbüren is nog steeds een Baubetrieb Wesselmann.

De samensteller

Joop Th. Wesselman Czn.

Met dank voor alle hulp die ontvangen is van instanties en vooral van de Stichting Oud Alkemade. Zonder deze medewerking zou het samenstellen van de stamboom en een passende beschrijving maken veel moeilijker zijn geweest.

NIEUWE COMPUTER !!

De computer, die in de tentoonstellingsruimte stond, was nodig aan vervanging toe. Wij prijzen ons gelukkig in het dorp een computerleverancier te hebben, die met ons meedenkt en bereid is te hulp te schieten. Hij heeft ons voor een 'vriendenprijsje' een nagenoeg nieuwe computer met plat beeldscherm geleverd en ook nog geïnstalleerd. **Barry Verdel** willen wij daarvoor ook op deze plaats hartelijk bedanken.

WIE DRAAGT NU EEN JAS VAN EEN ANDER ?

Iemand heeft na de donateursavond op 10 oktober j.l. een verkeerde jas meegenomen. De eigenaar wil die jas graag terughebben. Wil de huidige drager contact opnemen met de heer Schoo, telefoonnummer 3314445?

HERWONNEN LEVENSKRACHT

Naar aanleiding van het artikel over de tbc-bestrijding in de twintiger jaren van de vorige eeuw (de Alkmadders, 25^e jaargang, nummer 103) ontving de redactie een uitgebreide aanvulling van Tom van der Meer. Tom is zelf vanaf 1958 actief geweest als penningmeester van de plaatselijke afdeling van Herwonnen Levenskracht. Uiteraard wil de redactie graag ruimte maken voor deze aanvullende gegevens.

Aanplakbiljet van
de organisatie
Herwonnen
Levenskracht

De vereniging Herwonnen Levenskracht werd op 15 juni 1913 opgericht als instelling van de RK Vakbeweging (KAB). De doelstelling van deze vereniging was het bestrijden van tuberculose onder arbeiders. Plaatselijke comités werden opgericht om geld voor het fonds Herwonnen Levenskracht bijeen te brengen en plaatselijk voor zieken te zorgen. Herwonnen Levenskracht had een eigen sanatorium, Berg en Bosch, gevestigd in Apeldoorn en later in Bilthoven. Het beheer daarvan werd in 1953 ondergebracht in de Stichting Sanatorium Berg en Bosch dat in 1961 veranderde in de Stichting Ziekenhuis Berg en Bosch. Nog later werd in het gebouw een middelbare school gevestigd.

Rond 1927 werd in Alkemade de vereniging *Herwonnen Levenskracht, afdeling Roelofarendsveen/Nieuwe Wetering* opgericht, met als bestuur Nic. Droogh (voorzitter), Piet de Koning (secretaris) en Jan Hoogenboom Jaapz. (penningmeester). In 1958 nam Tom van der Meer het penningmeesterschap over. Koos de Koning werd in 1963 secretaris. In die tijd werd het comité verder gevormd door Toon de Jong, Wim van Klink, Gerrit Huigsloot, Gerrit de Jong, Gerrit van Veen, Theo Möllers en Jan Struive.

Het bestuur organiseerde éénmaal per jaar een grote huis aan huis actie, 'het Goede Weekoffer' genaamd. Daarnaast was er een groep meisjes van rond de vijftien jaar actief met de donateursactie, waarbij onder de donateurs 25 cent (€ 0,12) per

maand werd opgehaald. In de maand augustus vond er nog een speldjesactie plaats. Naast de inzamelingsacties zorgden de bestuursleden in samenwerking met het bestuur van het Wit-Gele Kruis en dokter E.G.A.M. Muskens jaarlijks voor de bezorging van fruitmandjes bij gezinnen, die het financieel moeilijk hadden. Dergelijke gezinnen konden bij Herwonnen Levenskracht ook een aanvraag indienen voor financiële steun bij de aanschaf van dure gebruiksgoederen, zoals een wasmachine.

In sanatorium Berg en Bosch zijn ook verschillende plaatsgenoten opgenomen, zoals rond 1952 mevrouw van Benten en rond 1969 Leo Hillebrand. In 1956 hebben het toenmalige bestuur en de comitéleden met een bus een bezoek gebracht aan Berg en Bosch. Zij hebben er gelijk 'een gezellige dag' van gemaakt.

Op 15 juni 1984 besloot het landelijk bestuur Herwonnen Levenskracht op te heffen. Tuberculose als volksziekte was volledig onder de knie, terwijl het herstellingsoordenwerk in 1977 was overgenomen door de Stichting Herstellingsoorden Herwonnen Levenskracht en het welzijnswerk door het FNV, als voortzetting van het NKV. Kort hierna werd ook de afdeling Roelofarendsveen/Nieuwe Wetering opgeheven.

De vereniging *Herwonnen Levenskracht, afdeling Oude Wetering* bleef nog enkele jaren na de opheffing van de landelijke vereniging in 1984 als zelfstandige vereniging bestaan. Wim de Jong en Goof Neelen waren destijds lid van het bestuur. En ook toen kon men nog steeds, in geval van financiële nood, een beroep op de vereniging doen.

Govert
Neelen
In 1994

Foto:
Wil Kokelaar
Foto-archief
J.W.Kret

In de vorige uitgave stond op pagina 11 een foto afgedrukt van pauzerende aardbeienplukkers. Peter Hoogenboom, zoon van Jan van Kaatjes, wilde weten wie op de foto stonden afgebeeld.

De namen zijn van lezers ontvangen en aan Peter doorgegeven.

Hartelijk dank voor de medewerking.

EEN RONDLEIDING DOOR ALKEMADE

Het vierde deel van het rondje Alkemade met historische informatie

Nu wij Rijkpwetering achter ons laten, vervolgen we de wandeling via een stukje Ripselaan en gaan linksaf de Poeldijk op. In tegenstelling tot de monumentale wandeling langs de Rijkpwetering maken wij hier een polderwandeling langs enkele windwatermolens. Drie van de achttien windmolens, die Alkemade binnen haar grenzen heeft staan, gaan we op onze weg met enige toelichting wat nader bekijken. Eigenlijk zijn het vier molens, maar daarover later meer.

De Poeldijk met links de Hoornpolder

De Lijkerpolder

Met de Koppoel links en de polder rechts van ons lopen we de dijk op. Zoals de diepte van de polder al doet vermoeden hebben we hier weer te maken met een verveende polder. Veertig jaar lang (1740-1780) is hier met man en macht (en ook door vrouwen en kinderen) veel arbeid verzet. Het metersdikke veenpakket werd door middel van het zogenaamde slag-turven (nat vervenen met de baggerbeugel) omgezet tot turf. Menig turfje van de beste kwaliteit heeft van hier zijn weg naar elders gevonden voor huisbrand en industrie. Het resultaat van vervening en droogmaking zien we vanaf de dijk ten voeten uit: stroken of "weren" land van gelijke afmeting (45 meter) bepalen de indeling. Dit is een cultuurlandschap bij uitstek, in tegenstelling tot een onverveende polder is deze uitermate geschikt gemaakt voor het beoefenen van de veeteelt en landbouw.

"Vanwaar nu de naam 'Lijkerpolder'?", zo wordt nog al eens gevraagd, "Heeft dat soms te maken met een lijk dat hier eens is gevonden?" Op zich is dat geen verkeerde veronderstelling, er zijn immers in het verleden vaker zogenaamde veenlijken in veengebieden aangetroffen en volgens de overlevering ook zelfs hier in de polder. Met de aanleg van de spoorweg Leiden - Haarlem aan het begin van de 20^e eeuw trof men in de bodem van de Veenderpolder een vergeten

polderwerker aan, zo vertelde Arie Rotteveel uit Rijkpwetering (1906-2004).

Voor een verklaring van de poldernaam gaan we, hoe kan het anders, terug in de tijd.

Tot aan de bedijking van dit gebied in 1631 en na de bedijking middels enkele kleine verlaten of sluisjes was de Lijkerpolder bevaarbaar vanuit de boezemwateren van de Hanepoel, Kleipoel en de Ade via de Kercksloot - Lijcksloot en de Rijt. Deze sloten alle aan op de Lijkerpoel die centraal in deze polder gelegen was. Door de vervening zijn deze wateren uit het landschap verdwenen, alleen de naam "Lijcker" is in stand gebleven.

De Lijkermolen nummer 2

Al lopende en met deze uitleg zijn we inmiddels bij de eerste watermolen aangekomen en dat is niet zomaar een molen. We staan hier voor een twaalfkantige molen, genummerd als nummer 2, die zijn water loost op de Koppoel. Voor oplettende voorbijgangers is de nummering terecht merkwaardig, want molen nummer 1 komen we straks verderop tegen, je zou toch zeggen

Ja, inderdaad, maar let op, in de tijd dat deze molen tegelijk met zijn evenbeeld in 1780 is gebouwd, kende het Ambacht Alkemade uitsluitend vaarwegen. Wanneer Rijkpwetering of omgeving werd bezocht door wie dan ook, kwam men over het water en veelal via het Haarlemmermeer (drooggemaakt in 1852) en de Ade. Dus molen nr. 1 kwam dan eerder in beeld dan molen nr. 2.

Een unieke molen

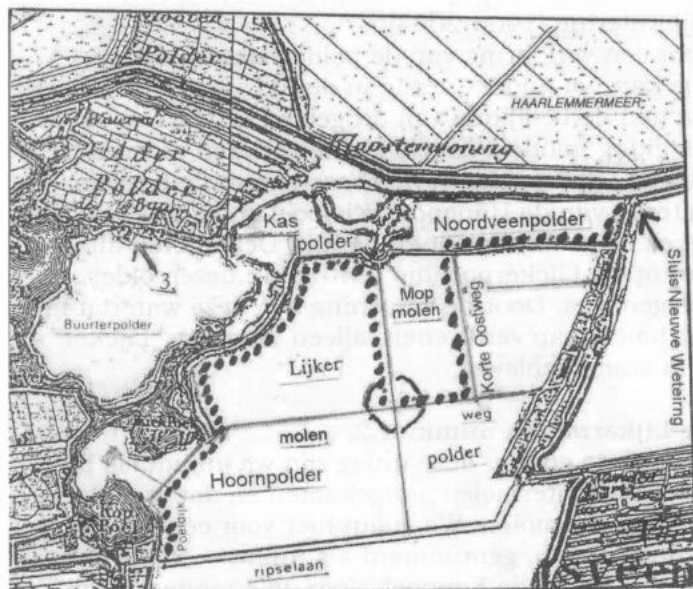
Zo als gezegd, niet zomaar een molen. Hoe u ook zal zoeken in Nederland en daar buiten (en Nederland telt wel 1048 molens) nergens zal u een molen aantreffen die 12-kantig is gebouwd. Waarom zijn deze molens met twaalf kanten gebouwd? In "de Alkmadders" van september 1994 is de reden en de oorzaak daarvan al uitvoerig beschreven, maar er volgt hier toch nog een korte uitleg.

Toen de vergunning werd uitgegeven tot vervening en droogmaking van deze polder ging dat gepaard met de regelgeving van 30 of meer artikelen, waarmee alle uitvoerende werken werden gereguleerd, onder andere aangaande de molenbouw, lokatie, aantal, capaciteit, type en uitvoering. Bij besluit van 22 oktober 1779 diende hier aan de Poeldijk twee ronde molens gebouwd te worden, maar dat liep anders.

In de winter van 1779-1780 moest de bouw van de molens wegens vorst worden stilgelegd, voor gemachtigd ambtenaar Claas Vis van het Hoogheemraadschap een goede gelegenheid om zich op de

hoogte te gaan stellen van de bouwactiviteiten op de dijk aan de Koppoel en de Kleipoel.

Tot zijn verbazing trof de heer Vis twee vergevorderde bouwwerken van twaalfkantige molens aan op de plek waar volgens het besluit van 22 oktober 1779 ronde molens moesten worden gebouwd. De bouwwerkzaamheden werden nu om nog een tweede reden stilgelegd, want hier wilde toezichthouder Vis meer van weten.

De wandelroute die wij volgen

In een proces dat volgde werden de verantwoordelijke personen, waaronder Jacobus van Benten, H. van den Boogaard, Gerrit de Jong, Izaäk, Abraham en Gijsbert van der Lip als hoofdingelanden en Cornelis Aangeenbrug als secretaris van Alkemade ter verantwoording geroepen. Volgens deze heren was door kundige metselaarsbazen gezegd dat kantige molens dichter te metselen waren en daarbij nog eens gemakkelijker op de wind konden worden gezet. Volgens de baljuw (= burgemeester) van Alkemade, Jan Bezuijen, woonachtig te Amsterdam, berustte het different (= verschil) op een miscommunicatie.

Een weg terug was niet meer nodig. Hij gaf zijn goedkeuring tot het afbouwen van beide molens. De bouwkosten bedroegen per molen 13.800 gulden (nu 6.262 euro).

De Hoornpolder

Een weinig verder treffen we links van ons minder diep gelegen weilanden aan. Het betreft hier de zogenaamde Hoornpolder, een gebied van ruim 8 hectare, dat om praktische redenen buiten de vervening is gelaten.

De naam "Hoorn" is gelieerd aan de vormgeving van de polder. Met enige fantasie (zie kaart) is de vorm wel te vergelijken met een hoorn van onder andere een muziekinstrument.

De Molenwerf

Het volgende buitendijkse land wat direct aan het genoemde poldertje grenst en bebouwd is met enkele

woonhuizen en een boerderij is van oudsher als een molenwerf aan te merken (zie foto). Sinds 1731 maalde de eerste molenaar Dirk van Abenes hier het graan ten behoeve van het Ambacht. De laatste molenaar op rij (tot 1905) was G. M. Beelen uit Rijpwetering.

In 1905 begon Beelen een machinale maalderij te Rijpwetering en verkocht de molen aan een Belg, die de molen sloopte en herbouwde in het plaatsje Wortel aan de Nederlands - Belgische grens. Door de oorlogshandelingen in de Eerste Wereldoorlog ging de molen in 1914 door toedoen van de Duitsers in vlammen op. Op diezelfde werf stond ook "de Grutterij", een graanmolen zonder wieken.

G.M. Beelen (foto:1926)

Het maalwerk werd in beweging gebracht door een paard, evenals vroeger op een boerderij in een karnmolen. Volgens amateur-historicus Gerard Zoetemelk (1886-1969) woonde hier in 1724 de eerste grutter. Voor alle duidelijkheid: in een grutterij werden fijnere granen gemalen, in hoofdzaak boekweit tot grutten of boekweitmeel. Niet alleen de molenaar werd een grutter genoemd, ook de winkeliers die het boekweitmeel of de grutten verhandelden stonden als "grutters" bekend.

De koren-molen en de grutterij aan de Poeldijk

De Lijkermolen nummer 1

De Kleipoel ligt nu links van ons, deze poel werd in de 16^e eeuw ook wel Jan-Jeroenspoel genoemd. Deze man zal in het verleden ongetwijfeld aan deze poel gewoond hebben.

We naderen de Veender- en Lijkerpoldermolen nummer 1, het evenbeeld van nummer 2. Volgens de principalen (=lastgevers) behoorde molen nummer 1 de gedenksteen toe van een eerste steenlegging. Weer en wind hebben de lange tekst voor een groot deel onleesbaar gemaakt, het volgende staat echter vermeldt:

Livinius Haeck, oud 12 jaren heeft op den 18 Mij 1780 aan deze molen den eerste steen gelegen in aanem... van deze gecombineerde Lijker en Veenderpolder Schout Cornelis Haeck¹ / Secretaris M. A. H. E. van Banchem / Gecominciteerde Jan Bezuijen Baltus Ambachts Heer Jacobus van Tol

Uit bovenstaande is op te maken dat het zoontje van Schout Cornelis Haeck van het Ambacht Alkemade is uitverkoren om de eerste steen te leggen. Dit in bijzijn van onder anderen de heren van Banchem, als secretaris, en Jan Bezuijen als vertegenwoordiger van het ambacht van Alkemade. De persoon van Jacob van Tol vertegenwoordigde de ambachtsheer van Alkemade.

Rustieke omgeving

Nadat wij bij de molen de moeite hebben genomen om de tekst van de eerste steen te ontcijferen, vervolgen wij onze weg op de Poeldijk naar een rustiek poldergebied. Het geïmproviseerde natuurbad van Rijpwetering ligt links van ons en hierna zien we enkele boerderijwoningen staan op buitendijksland. Gezien de rust en de stilte die we hier aantreffen is het nauwelijks voor te stellen dat uit registers uit 1610 blijkt dat van hier tot Abbenes langs de Ade wel 400 mensen woonden. Het buurtschap Ade nam wat het aantal inwoners betreft na Kaag en Oude Wetering een derde plaats in.

Boerderij Buurterpolder 3

Buurterpolder

Het pontje over de Ade naar de Buurterpolder laten we ongemoeid. Het brengt ons niet verder dan tot een boerderij uit de 17^e eeuw in de zogenoemde

¹ de heer Cornelis Haeck was slechts enkele maanden eerder op 21 januari 1780 door de Landsheer van Alkemade, Jacob Hendrik Baron van Wassenaar, als Baljuw-Schout aangesteld. Dezelfde Cornelis Haeck vertrok in 1784 met de noorderzon en nam daarbij het banktegoed van het Ambacht Alkemade met zich mee.

“Boerenbuurt”. Het betreft hier een traditioneel gebouwde boerderij van het Zuid Hollanse type. Rondbogen met natuursteen in de voorgevel boven de entree en de vensters verraden de hoge ouderdom. Deze boerderij, voor ons allen aan het zicht onttrokken, is alleen over water bereikbaar. Hij heeft een plekje op de gemeentelijke monumentenlijst gekregen.

Kaspolder

We lopen door tot het eerstvolgende veerooster waar op een hek melding wordt gemaakt van een doodlopende privéweg. Het mag duidelijk zijn dat deze melding voorkomt dat automobilisten, die in de veronderstelling verkeren een alternatieve route richting Amsterdam gevonden te hebben, het boeren erf gaan gebruiken als keerpunt. Doorlopen heeft hier geen zin, ook voor ons niet, want we hebben geen boodschap voor of een vraag aan de eigenaars van deze rijweg. Wel blijven we nog even stilstaan aan de rand van de z.g. Kaspolder, een poldertje met een merkwaardig verleden.

Vooreerst betreft het een poldertje dat uit veiligheidsoverwegingen als bufferzone buiten de vervening van de Lijkerpolder moest blijven. Zo kon de boze waterwolf van het in 1852 drooggelegde Haarlemmermeer geen schade toebrengen aan de vervening. In het verleden is dit poldergebied gebruikt voor veeteelt, akkerbouw, bollenteelt en tuinbouw.

Vervening uit nood geboren

Als we de polder vanaf deze plaats overzien valt ons op dat van een gelijkmatig maaiveld (= de oppervlakte van het grasland) geen sprake is, iets wat doorgaans wel het geval is of zou moeten zijn. De oorzaak van het ongelijkmatige oppervlak van dit weidegebied is terug te voeren tot het jaar 1919. De grootvader van Adrie Verweij, die in de Kaspolder als enige melkveehouder zijn beroep uitoefende, belandde in 1893 vanuit Overijssel in Alkemade. Hij ging aan de slag in deze Kaspolder als veehouder, landbouwer en bollenteler.

Het ging de goede man niet allemaal voor de wind en hij zocht naar alternatieven om het hoofd boven water te houden. Hij verkreeg vergunning voor het steken van turf in zijn eigen poldertje. De steekturf uit deze polder, die als Friese turf werd verhandeld, werd gevormd tot losse langwerpige turven van een beduidend mindere kwaliteit dan de gangbare brandstof.

Grootvader J. Verweij, die wel inzag dat het beroep van veenbaas niet te combineren was met zijn andere taken als landbouwer-veeboer-bollenteler, nam een veenbaas in dienst om deze klus te klaren. Om een lang verhaal kort te maken, de veenbaas had binnen enkele jaren de Kaspolder volledig op zijn kop gezet. Nadat de bovenlaag opzij was gezet (om deze later weer terug te plaatsen), en met turfsteken op een waarschijnlijk merkwaardige manier van start was gegaan, bleek deze onderneming niet te leiden tot een tijdperk van grote welvaart voor de hoopvolle ondernemer.

In het jaar 1922 werd de onderneming alweer stil gelegd. Door de opkomst van olie en steenkool als brandstof en de mindere kwaliteit van de steekturf werd Verweij gedwongen om met dit project te stoppen. Een onrendabele en ongelijkmatig verstoken polder met links en rechts gaten van plusminus twee meter diep bleef enkele jaren liggen als stille getuige van een goedbedoelde maar mislukte vervening.

Deze troosteloze situatie duurde tot het jaar 1926. Een volgende generatie Verweij, Cornelis Janszoon, verkreeg vergunning om de zwaar gehavende polder weer geschikt te maken voor de veehouderij. De diepe gaten werden gedicht, laaggelegen delen werden aangevuld met grond van hoger gelegen delen. De grond die over was mocht worden verkocht en vond een weg naar tuinderijen in Aalsmeer en het Westland en ook enkele Amsterdamse grachten zijn met grond uit deze polder gedempt. Een batig financieel resultaat is uitgebleven, wat wel is gebleven is een verstoorde ondergrond die tot in lengte der jaren een blijvend ongemak zal zijn.
(bron: kleinzoon Jaap Verweij)

De Mopmolen

Na wat lang stil gestaan te hebben bij een betrekkelijk klein poldertje van 16 hectare, vervolgen wij onze wandeling. Nee, wij maken geen rechtsomkeert, maar gaan via de polderdijk, de scheidslijn tussen de Lijker- en Kaspolder richting de Mopmolen. Hoewel de eigenaar van de grond tot op heden niet zit te wachten op een openbaar wandelpad over zijn land, heeft hij bij wijze van uitzondering aan u, als donateur van de Stichting Oud Alkemade, zijn toestemming verleend deze weg te gaan, mits men op gepaste wijze op de kruin van de dijk blijft lopen (zonder hond, ook niet aangelijnd) en dat doen we dan ook, ja toch?

Met dank aan de heer A. Verweij zijn we middels een rustieke wandeling bij de mooiste windwatermolen van Rijnland aangekomen. Ook hier is betreffende de molen enige achtergrondinformatie op zijn plaats, deze wandeling is daarvoor ook bedoeld.

Zoals gezegd, één van de mooiste – zo niet de aller-mooiste – uit de streek en een molen met aan roemrucht verleden. Vooreerst staan wij hier bij de z.g. Mopmolen, dus geen Moppemolen zoals sommigen u willen doen geloven. Dit blijkt uit de polderarchieven die ons ter beschikking staan en deze gegevens aangaande poldermolens gaan wij niet in twijfel trekken. (De Moppewoning bestaat wel; het adres daarvan is Blauwepolder 2, Oud Ade.)

Het archief waarin deze molen ter sprake komt laat ons weten dat een eerste molen, die hier ter plekke is gesteld, in de 17^e eeuw als Lijkermolen werd aangeduid. In de eerste helft van de 18^e eeuw wordt al gesproken over de Mopmolen.

In 1745, de vervening van de Lijkerpolder was reeds aangevangen, ontvangt molenaar van Wieringen als maalloon voor het draaien van de wieken van de Mopmolen een salaris van 120 gulden per jaar. In 1751 wordt de molen door een blikseminslag verwoest. Renovatiewerkzaamheden voor een in verval

geraakt verlaat in de huidige Poeldijk, die in de uitvoering en begroting van de vervening waren opgenomen, gingen niet door.

Ondanks het feit dat dit verlaat gedurende de vervening dienst zou moeten blijven doen, was de molen van groter belang. In 1752, de datum die ook op de molen staat vermeldt, wordt er ter plekke een nieuwe Mopmolen gebouwd.

Ten tijde van de vervening is er over deze molen veel heen en weer gepraat, waarbij het er soms heftig aan toe ging. De vraag was of de Mopmolen door de nodige aanpassingen, waaronder een langere vijzel, in dienst moest blijven voor de uitgeveende Lijkerpolder, dan wel zonder aanpassing de polder buiten de vervening van dienst moest blijven. Het laatste geschiedde.

De Mopmolen. Zelfs in de winterdag staat de "Mop" met zijn Oud-Hollandse wiekvorm met een vlucht van 25,70 meter er zeer fraai bij.

Met de ingebruikneming van diesel- en elektromotoren zijn de windmolens in de vorige eeuw op een tweede plaats komen te staan en veel molens zijn daarna verwaarloosd.

De Mopmolen is de dans der verwaarlozing echter ontsprongen. Hij kreeg het predikaat B.W.O.-molen (= Bescherming Waterstaatwerken in Oorlogstijd) opgespeld. Midden vorige eeuw is een grondige restauratie voor 90 % bekostigd door de Provincie, met als doelstelling de molen in oorlogstijd beschikbaar te hebben wanneer olie en electriciteit niet meer voor handen mochten zijn.

Als heel bijzonder mag worden aangemerkt dat de molen als poldergemaal middels een flinke duiker onder de Hoge Snelheids Lijn en Rijksweg A4 door in verbinding is gebleven met de Veender- en Lijkerpolder Buiten de Bedijking. Hiermee is de molen toch in functie gebleven en opnieuw van de ondergang bespaard gebleven (want stilstand is immers achteruitgang).

Op naar Nieuwe Wetering

Met de wens dat de Mopmolen nog tot in lengte der jaren hier het landschap mag blijven sieren, vervol-

gen wij onze wandeling, maar niet via de polderdijk, die ons ogenschijnlijk heel gemakkelijk richting Nieuwe Wetering zou kunnen voeren. Om zonder toestemming van de eigenaar zijn gesloten hekken te beklimmen of te openen is niet wat wij willen. Wij maken rechtsomkeert naar beneden en lopen de Korte Dwarsweg af tot de kruising met de Molenweg. Wat maakt het ons eigenlijk uit, het is geen straf om in deze rustige omgeving met goed wandelweer een stukje om te lopen.

Het schoonmaken van de nestkasten hoort ook tot het werk van de vrijwilligers.
Foto: Hans Loos (1998)

Bij de kruising met de molenweg gaan we links en komen aan bij een bossage, het zogenoemde “Eerste Stuk”. Door natuurliefhebbers wordt hier op vrijwillige basis gemaaid, gesnoeid, gekapt en geknot.

Hier gaan we weer linksaf de Korte Oostweg op. Aan het einde van de Oostweg gaan we niet rechts richting Nieuwe Wetering, maar rechtdoor en komen via een vaste brug in de Noordveenpolder. Deze naam is simpelweg afgeleid van de ligging van deze polder. Ook dit gebied werd niet eerder voor vervening vrijgegeven alvorens het Haarlemmermeer was drooggelegd. Het diende evenals de Kaspolder als een barrière voor de vraatzucht van “het Groote Meer”. Het is daarom dat het gebied in de jaren 1856-1881 als laatste binnen Alkemade is verveend. Binnen de dijken van de Noordveenpolder is in het verleden veel tuinbouw gepleegd. Enkele nog aanwezige kassen getuigen hier nog van. Sinds 1990 heeft de rioolzuiveringsinstallatie van de gemeente Alkemade met een capaciteit van bijna driemaal het huidige aantal inwoners hier zijn plek gekregen. Ook de liefhebbers van een volkstuin, die eerder het veld hebben moeten ruimen voor de verbreding van de Rijksweg A4, hebben hier in dit rustieke poldertje hun plaatsje gevonden. We dalen niet af in de polder, maar lopen via de dijk van het Noordveen, links dus van de Ringsloot richting Nieuwe Wetering, om op de Noordveenweg uit te komen. Op grond van een van oudsher openbaar voetpad is dit te allen tijde geoorloofd.

De sluis in Nieuwe Wetering

Nu gaan we linksaf richting de gerenoveerde overblijfselen van een gemetselde sluis om even uit te rusten. Deze sluis heeft in 1880 een vervallen sluis vervangen, die in 1746 als een tweede sluis op deze locatie was gebouwd. Nu nemen wij even plaats op de bank aan de geres taureerde restanten van genoemde sluis en kijken uit over het verlengde van de Nieuwe Wetering. Deze wetering is evenals de Rijpwetering en de Veenwetering gegraven ten tijde van de ontginning in de 13^e eeuw als hulpmiddel tot ontwatering van dit toen nog naamloze gebied. Een kort historisch overzicht

is op de lokatie van deze oude sluis zeer zeker op zijn plaats. Om van een veelvuldig weerkerende wateroverlast te worden verlost, wordt op verzoek van de ingelanden van de Veender- en Lijkerpolder hier aan het Noordeinde van de wetering een sluis gestoken. Het opstuwende water vanuit het Haarlemmermeer hoopt men hiermee buiten de deuren te houden.

Deze eerste sluis, zoals gebruikelijk in die tijd gestoken (lees: gebouwd) met diverse soorten duurzaam hout, en heeft na een lange staat van dienst tot het jaar 1746 zijn diensten bewezen. In de eerste helft van de 18^e eeuw was deze sluis *door langheid van tijd zover komen te vervallen dat deze niet meer tot voordeel van de polder kan worden gerepareerd*, zo lezen wij in het verzoek tot het steken van een nieuw verlaat. Ook sluis nummer 2 met een grotere afmeting was geheel in hout uitgevoerd. De restanten die ons hier nog resten maken deel uit van sluis nummer 3. In 1880 werd deze sluis met een lengte van 16.50 meter, in tegenstelling tot zijn twee voorgangers, als een gemetselde sluis gebouwd.

De sluis te Nieuwe Wetering

Het toenemende vervoer via de weg heeft als gevolg een geringere doorvaart door de sluis, waarmee de opbrengsten van de sluis (schutgeld) de onderhoudskosten ervan niet meer kunnen dekken. Genoeg reden voor het toenmalig polderbestuur van de gecombineerde Veender- en Lijkerpolder – het bestuur dat bij bevestiging van consent in 1785 de verplichting tot instandhouding van de sluis was aangegaan – om tot sluiting van de sluis over te gaan. Na nog een zeldzaam strenge winter in 1962-1963 overleefd te hebben, sluiten de sluisdeuren zich hier voor het laatst.

Van hier vertrekken wij de volgende keer, om onze voorgenomen wandeling, die wij in de Alkmadders van juni 2007 zijn gestart, af te ronden.

Gerard van der Meer

Bronnen:

Archief gemeente Alkemade
Archief Stichting Oud Alkemade
Familie Verweij – Rijpwetering
Foto's:
Foto-archief Stichting Oud Alkemade

ZONDAGSRUST ! !

ZONDAGSRUST ? ?

De kop boven dit artikel lijkt wat vreemd. De bedoeling die erachter zit is dat voor de één de zondagsrust vanzelfsprekend is, dus 'uitvoeren!'; voor de ander mag op die dag wel wat plaats vinden, terwijl er ook mensen zijn voor wie de zondag gelijk mag zijn als de andere dagen in de week.

Wat er op zondag mag of niet mag is de eeuwen door onderwerp van discussie geweest. We hebben het een en ander uit de archieven opgevist en geven dat in dit artikel weer.

Met deze kop wordt op 9 april 1906 het Koninklijk Besluit van 1 maart 1815 in een openbare publicatie in herinnering gebracht, dat op het voetspoor onze godsdienstige voorvaderen, die daarop steeds de hoogste prijs stelden, de plichtmatige viering van de dag des Heeren en andere dagen de openbare Christelijke godsdienst toegewijd, door eenparige en voor de gehele uitgestrektheid der Verenigde Nederlanden, algemeen werkende maatregelen te verzekeren, zo is het dat wij na overleg met de Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan het volgende is geregeld:

1. Op zondagen en op christelijke feestdagen zullen geen beroepsbezigheden mogen worden verricht, welke de godsdienst zouden kunnen storen, maar dat in het algemeen geen openbare arbeid zal mogen plaats hebben, dan in geval van noodzakelijkheid.

2. Dat op deze dagen, met uitzondering van geringe eetwaren, geen koopwaren hoegenaamd op markten, straten of openbare plaatsen zullen mogen worden uitgesteld of verkocht.

3. Dat tijdens de openbare godsdienstoefening de deuren van de herbergen en andere plaatsen alwaar drank verkocht wordt, zullen gesloten zijn en dat ook gedurende diezelfde tijd geen spelen, zoals kolven, balslaan of dergelijke mogen plaats hebben.

4. Dat geen openbare gemakkelikheden, zoals schouwburgen, publieke danspartijen, concerten en

harddraverijen op de zondagen en algemene feestdagen zullen gedoogd worden, maar de plaatselijke besturen mogen een uitzondering toestaan, mits niet dan na de godsdienstoefeningen.

5. Dat de plaatselijke politie zorg zal dragen dat alle hinderlijke bewegingen en gerucht in de nabijheid van kerken wordt voorkomen.

6. Overtredingen tegen deze bepalingen zullen gestraft worden met een boete van ten hoogste vijf en twintig gulden of met een hechtenis van ten hoogste drie dagen voor overtreders die niet in staat zijn de boete te betalen.

7. Bij een tweede overtreding zal de boete of straf verdubbeld worden en alle te koop gelegde of uitgestalde goederen verbeurd verklaard en de herbergen of andere publieke plaatsen een maand gesloten.

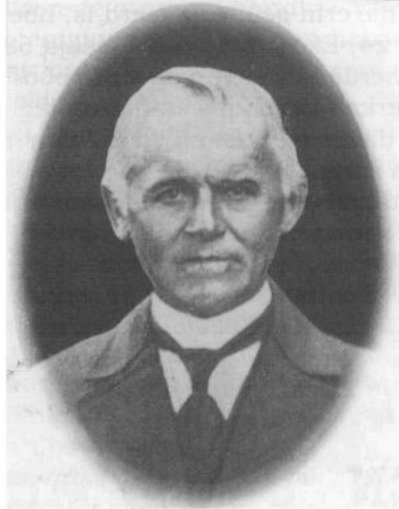
Zo, dat is nogal wat.

De aantasting van de zondagsrust is in die tijd doorlopend reden tot fel verzet. In een Leidse krant van 12 november 1898 staat de advertentie:

Al wat men koopt op Zondag, terwijl het even goed een dag eerder of later gekocht kon worden, koopt men veel te duur. Het wordt namelijk gekocht ten koste van de Zondagsrust der winkeliers en hun bedienden.

In Alkemade is over de zondag als rustdag ook vrij veel discussie geweest. Wij geven een kleine opsomming.

Raadslid A. Bouwmeester beveelt in 1920 in de rondvraag van de raadsvergadering aan *enkele bepalingen betreffende de Zondagsrust vast te stellen, zoals sluiting herbergen en winkels en ook betreffende het hengelen*. Voor de café's een beperkte sluiting op die dag in te stellen. Waarnemend burgemeester P.Th. Broekhuizen wil dat wel overwegen maar zegt al gelijk dat hij liever met deze maatregel wil wachten. Er is *kortelings een ontwerp van wet betreffende de Zondagsrust aangebonden aan de regering*. Maar J. de Koning merkt daarover op dat wanneer die wet wordt aangenomen er toch nog wel maatregelen zullen zijn te treffen. Liever wacht hij tot de nieuwe burgemeester (wordt L.H.M.J. Vosters) en de nieuwe secretaris (wordt A.G. Delen) er zijn.

E.J. Rodewijk (1865-1935)

ten met de ijscowagen? Het antwoord is in de stukken niet te vinden.

De raad behandelt in november 1946 een verzoek van het gemeentebestuur van Leimuiden om adhesie te betuigen aan zijn tot de Tweede Kamer gericht verzoek tot beperking van de autobusdiensten op zondag. Raadslid Van der Bijl steunt het verzoek: *Wanneer we zien welke rigoureuze beperkingen aan particulieren worden opgelegd om het rijvervoer op zondag tegen te gaan, dan komt het bevel van de overheid om op zondag te rijden met een aantal diensten ongeveer gelijk aan het vooroorlogse peil toch wel in een eigenaardig licht te staan*. Maarse & Kroon moest namelijk vanaf 1 mei 1946 een geregelde dienst op zondag gaan rijden. Ondanks verzet van die firma, die over weinig materiaal beschikte en het personeel een rustdag gunde. Maar het rijk legde de verplichting op om vanaf 1 oktober 1946 een geregelde busdienst uit te voeren. Van der Bijl zegt daarover: *Door de autobussen op zondag praktisch onbeperkt te laten rijden draagt de Overheid ertoe bij, dat de Zondagsheiliging en Zondagsrust tot een belachelijke kwestie wordt gemaakt*.

En dan haakt Van der Bijl in op een motief in het verzoek van Leimuiden: *De motivering dat de jeugd door het rijden van de bussen op zondag verwildert kan Van der Bijl niet delen; de jeugd heeft in de oor-*

logsjaren gelegenheid gehad zich meer te verdiepen in alle mogelijke vraagstukken, zodat de jeugd zeker niet slechter is dan voor de oorlog.

Burgemeester en wethouders hadden de raad voorgesteld om het verzoek van Leimuiden niet te ondersteunen, maar voor kennisgeving aan te nemen. Zij vonden drie busdiensten te weinig en wat de jeugd betreft dat dit een aangelegenheid was voor de ouders. Van der Bijl dacht over het laatste heel anders: *Het argument van het college dat de jeugtopvoeding uitsluitend een taak is van de ouders en niet van de Overheid is niet steekhoudend. Hij doet een dringend beroep op de raad om het verzoek van Leimuiden te ondersteunen voor hen die de stad moeten bezoeken voor familiebezoek, familieaangelegenheden en voor de terugkeer van de militairen naar hun garnizoen voorziet de beperkte dienstregeling voldoende*.

Raadslid J.A. van der Geest wil de zaak slechts bekijken van de praktische kant en vreest dan dat, wanneer er op zondag slechts drie bussen uit beide richtingen rijden, de ingezetenen van Oud Ade hier last van kunnen ondervinden. Als de bus vol zit, rijdt hij in Oud Ade door en moet op de volgende bus worden gewacht met de kans ook dan weer niet mee te kunnen. *Ook in Oud Ade bezoeken de mensen gaarne de patiënten in de ziekenhuizen*, zegt hij. Van der Bijl, zelf huisarts, merkt op, dat met een briefje van de dokter de chauffeurs zeer zeker de mensen zullen opnemen en degenen die voor plezier naar de stad gaan, zullen dan maar moeten uitstappen. Raadslid L.J. Kerkvliet vreest dat deze oplossing tot nog grotere moeilijkheden aanleiding zal geven. Tegen een gepaste ontspanning op zondag bestaat bij hem geen enkele bedenking. Aan een ieder zal het toch wel vrij staan de zondag op een passende wijze door te brengen. Voorzitter L.H.M.J. Vosters vindt drie busdiensten op zondag veel te weinig. Er gaan veel inwoners naar de ziekenhuizen voor bezoek en militairen terug naar hun garnizoen. Raadslid M.H. Spring in 't Veld springt Van der Bijl bij als hij zegt, dat velen de zondag misbruiken en de dag beschouwen voor publieke vermakelijkheid. Bij stemming blijkt alleen Van der Bijl tegen het voorstel te zijn; Spring in 't Veld onthoudt zich van stemming.

Honderd jaar later is de rustdag in Alkemade weer onderwerp van discussie als de pastores en de besturen van de parochies Jacobus, Petrus en Maria zich op 2 februari 1998 in een brief tot de gemeenteraad wenden en schrijven:

Geachte heren,

De pastores en de besturen van de parochies maken zich ernstig zorgen over het ogenschijnlijk ruimhartige vergunningenbeleid van de Gemeente Alkemade.

Wij constateren dat op christelijke feest- en herdenkingsdagen allerlei evenementen mogen worden georganiseerd, zonder dat rekening is geboden met mensen, die op deze dagen hun geloof willen beleven. Ook afgelopen jaar is op Goede Vrijdag opnieuw een muziekfestijn in de veilinghallen georganiseerd, nota bene op een moment dat de middenstand haar winkels moet sluiten.

Wij misgunnen niemand dergelijke feesten en het is ook geenszins de bedoeling om de organisatie van sport- en muziekevenementen te dwars-

Uw college kan daaraan een bijdrage leveren door selectiever te werk te gaan bij het verlenen van vergunningen.

omdat er geen kerk bij de veiling staat. Het gesprek vindt plaats en partijen luchten hun hart. De pastors en de besturen van de parochies hebben het gelijk aan hun kant als we de **Zondagswet** lezen, een wet van 15 oktober 1953, waarin nadere voor-

moeilijk kan verstoren

Waar is dit nu allemaal op gebaseerd? De Alkmaaders is geen kerkblad, dus we gaan er niet te diep op in, maar voor degene die erin geïnteresseerd is, noemen we: Jeremia 17 : 24, Exodus 31 : 14, Jesaja 58 : 13 en natuurlijk het vierde gebod van de tien geboden. De christelijke kerken beschouwen de zondag als de rustdag na zes dagen werken en vieren dan 'de sabbat': de zondag als rustdag. Zolang de kerken bestaan en er gelovige mensen zijn, zal het onderwerp ter sprake blijven komen, ook in Alkemade.

OUD ARCHIEF VAN ALKEMADE IS WEG UIT ROELOFARENDSDVEEN

Zelfs ontstond in de loop der jaren de situatie dat enkele van onze medewerkers, die oud Hollands schrift kunnen lezen, honderden charters uit de 17^e en 18^e eeuw voor de gemeente ‘vertaalden’ naar hedendaags Nederlands en aldus de teksten toegankelijk maakten voor geïnteresseerde bezoekers. Daarnaast zijn er registers op het slagturven en diverse belastingkohieren uit de 16^e en 17^e eeuw omgezet in het hedendaagse schrift, waarin een schat van informatie is te vinden over het land- en huizenbezit in die tijd.

Wat militairen aangaat: er zijn rekeningen getranscribeerd uit 1572 betreffende de bevoorrading van de schansen die hier in de omgeving werden gebouwd. Ook zijn er lijsten van weerbare mannen uit 1629 en 1673 in de computer gezet, waarin de namen te vinden zijn van alle mannelijke inwoners van Alkemade tussen de zestien en zestig jaar oud. Mede toegankelijk zijn nu de registers van de dienstplichtige militairen in Alkemade gedurende de Franse tijd. Betreffende de armenzorg zijn oude documenten “vertaald”, waaronder het armenboek van de Oude- en Nieuwe Wetering van 1714-1723. De registers van ingekomen en uitgaande akten van indemniteit van 1700-1810 zijn ook ingevoerd, hierin worden de namen van enkele duizenden personen genoemd. Transcripties van de akten van indemniteit die zich

nog in het gemeentearchief bevinden, en dat zijn er honderden, zijn nu in de computer gezet. Ook de moeite waard zijn de volkstellingen van 1795 en 1797, die nu ook digitaal zijn in te zien. De bouwvergunningen van 1906-1940 zijn stuk voor stuk omschreven in een register, en verder is er ook nog een lijst van onbewoonbaar verklaarde woningen in Alkemade uit 1940.

Wat is een archief?

Het van oorsprong Griekse woord *archeion* heeft drie betekenissen. Het kan een gebouw zijn, slaan op archiefstukken of een archiefbewaarplaats waar stukken worden bewaard. Eeuwenlang zijn stukken (brieven, akten, contracten, notulen, verslagen, enzovoort) bewaard, die een indruk geven hoe de gemeente, de provincie of het land is bestuurd. Niet alleen de overheid houdt een archief bij, maar ook verenigingen en bedrijven hebben een archief. Zelfs particulieren bewaren het een en ander, dat verzameld ook een archief vormt.

Het oud archief van Alkemade met daarin de gegevens van deze gemeente over de periode 1549 tot 1990 en van de in de gemeente Alkemade opgegangene gemeente Vrije en Lage Boekhorst over de periode 1766-1855 is overgedragen aan het Streekarchief Rijnlants Midden in Alphen aan den Rijn.

De overdracht deelde het college van burgemeester en wethouders bij brief van 13 juni j.l. aan ons bestuur mee. Als reden van de verplaatsing van het oud archief geeft het college de fusie met de gemeente Jacobswoude aan:

Een groot gedeelte van het zogenaamde lopende archief zal ook in ons gemeentehuis moeten worden geplaatst en dan is de bestaande capaciteit van de archiefruimte te beperkt om de volledige archieven van beide gemeenten in onder te brengen, waardoor het noodzakelijk zal zijn een gedeelte van ons archief op een andere plaats onder te brengen. Het college schrijft verder: Wij begrijpen dat het voor sommige leden van uw Stichting enig ongemak met zich meebrengt nu het archief wat verder op afstand komt te staan. Echter zullen genealogische onderzoekers het juist waarderen wanneer de archieven van meerdere gemeenten worden samengevoegd. Wij hopen dat u hiervoor enig begrip kan opbrengen en verwachten dat u ook te zijner tijd voor onderzoek in het Streekarchief te Alphen aan den Rijn gastvrij zal worden ontvangen.

Gaan wij naar Alphen?

Het bestuur van de Stichting Oud Alkemade heeft het college geantwoord dit besluit, dat al een korte tijd rondging, met grote teleurstelling te hebben ontvangen. Immers zijn wij in grote mate afhankelijk van de gegevens, welke het oud-archief ons verschaft. Vervolgens geeft het bestuur aan:

Regelmatig wordt aan onze medewerkers gevraagd inlichtingen te verstrekken, waarvoor het archief van de gemeente moet worden geraadpleegd; ook uw medewerkers schakelen wel eens onze medewerkers in om vragen die bij de gemeente binnenkomen te

beantwoorden. Met veel enthousiasme worden antwoorden gezocht en meestal gevonden. Wat dit betreft voelen wij ons een verlengstuk van de gemeente onbezoldigd personeel daarvan.

Verplaatsen van het archief zal tot gevolg hebben, dat onze medewerkers, die al heel veel tijd beschikbaar stellen aan onze stichting, nu nog meer tijd kwijt zijn en ook nog kosten moeten maken om in Alphen te komen. Wij vragen ons af of het niet te veel gevraagd is dat de medewerkers op dezelfde voet doorgaan als ze op dit moment hun op zich genomen vrijwilligers-taak uitvoeren.

Oud Archief van de gemeente Alkemade in gemeentehuis te Roelofarendsveen, vóór de verhuizing naar Alphen aan den Rijn

Het college antwoordt: *De stuurgroep heeft in het kader van de fusie alsnog ingestemd met het voorstel tot aansluiting bij het Streekarchief Alphen aan den Rijn. In verband hiermee worden thans de nodige voorbereidingen getroffen voor de daadwerkelijke overdracht van het archief.*

En dat is op 25 augustus 2008 het geval. Jammer en helaas. De rekken in het archief van Alkemade staan al voor een groot gedeelte leeg.

Of onze medewerkers naar Alphen gaan, zullen we moeten afwachten, er is nog niet over gesproken, maar zij zullen er minder tijd doorbrengen dan in Roelofarendsveen, dat is zeker. En dat komt ons blad de Alkmadders niet ten goede. . . . ! We kunnen dit gebeuren toevoegen aan de lijst van nadelen van de fusie tussen Alkemade en Jacobswoude.

Archief dat naar het Nationaal Archief in Den Haag was overgebracht gaat nu ook naar Alphen

In de loop der jaren zijn enkele archieven, soms in opdracht, naar het Algemeen Rijksarchief, tegenwoordig Nationaal Archief geheten, overgebracht. Het zijn onder andere de rechterlijke archieven, het weeskamerarchief, oude doop-, trouw- en begraafboeken, het notarieel archief uit de periode 1587 – 1915.

Ook die worden ondergebracht in het Streekarchief Alphen aan den Rijn. Ook de archieven van de gemeenten Jacobswoude, Ter Aar en natuurlijk Alphen aan den Rijn zijn in het archief opgenomen.

Het streekarchief in Alphen aan den Rijn

Enkele medewerkers van de Stichting Oud Alkemade hebben op 22 oktober j.l. een bezoek gebracht aan het Streekarchief in Alphen aan den Rijn. Arjan van 't Riet, archivaris aldaar, had ons na de donateursavond daarvoor uitgenodigd.

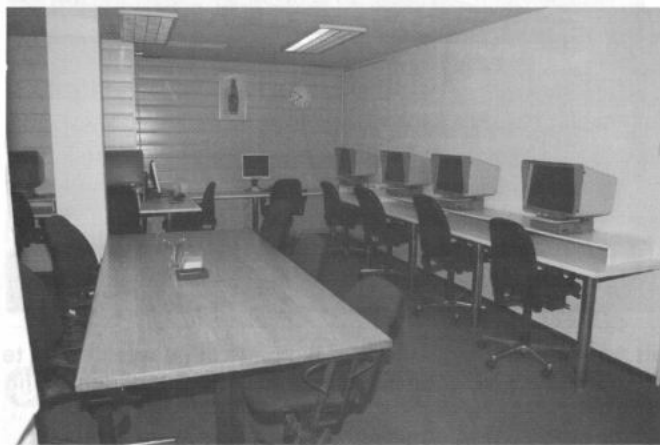
Het Streekarchief bevindt zich in de kelderruimte van het voormalige gemeentehuis van Alphen aan het Burgemeester Visserpark.

Arjan leidde ons zelf rond. Bezoekers komen normaal niet verder dan 'de studieleszaal'. Wat de bezoeker wil inzien, kan hij/zij opgeven aan de zaalwacht, die een werkplek heeft in de leeszaal.

Toos bekijkt hoe de Alkemadese stukken erbij staan

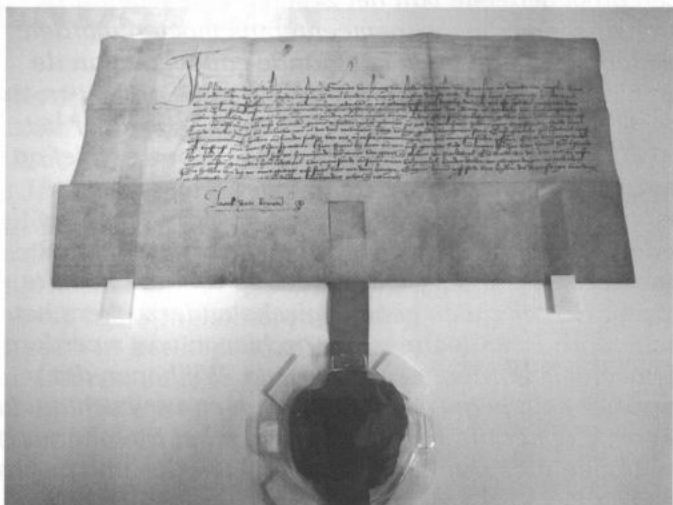
Kopieën maken kan, maar een A4-tje kost 70 cent, dus dat laten we wel achterwege. Wij zullen of teksten moeten overschrijven of fotograferen of scannen zodra we de apparatuur daarvoor hebben. Na deze uitleg nam Arjan ons mee naar 'het depot', de ruimte waarin de stukken worden bewaard. Het archief bevat 3 kilometer kasten, rekken met dozen, en dergelijke, met de gemeentelijke gegevens van Hazerswoude, Nieuwkoop, Nieuwveen, Aarlander-veen, Alphen aan den Rijn, Jacobswoude en nu ook van Alkemade (tot 1990). Ook kerkelijke archieven bevinden zich in de kelder.

De leeszaal van het Streekarchief Alphen aan den Rijn

Het ophalen van de gewenste stukken duurt 1 à 2 minuten. In de leeszaal staan onder andere banden met DTB-gegevens (dat zijn: doop-, trouw- en begrafenisgegevens).

Wat het archief heeft, staat vermeld op inventarislijsten. Er is ook een uitgebreide bibliotheek, waarin van Alkemade alleen het boek 'De Veenders en hun kerk' is te vinden. Volgens de archivaris zal er in het aankoopbeleid worden gelet op aanschaffing van Alkemadese boeken.

Het oudste stuk in het archief (zie foto hierboven) is gedateerd 4 augustus 1428. Het is een charter (perkament) waarin Jacoba van Beieren de heerlijkheden van het ambacht Hazerswoude overdoet aan Lodewijk van Montfoort. Deze heerlijkheden zijn geen taartjes of een andere lekkernijen, maar het recht om belasting te heffen.

We hebben onderling afgesproken, dat we minimaal éénmaal per maand het Streekarchief in Alphen gaan bezoeken. En dat is heel wat minder dan het gemeentelijk archief in Roelofarendsveen.

't Is jammer, maar helaas.

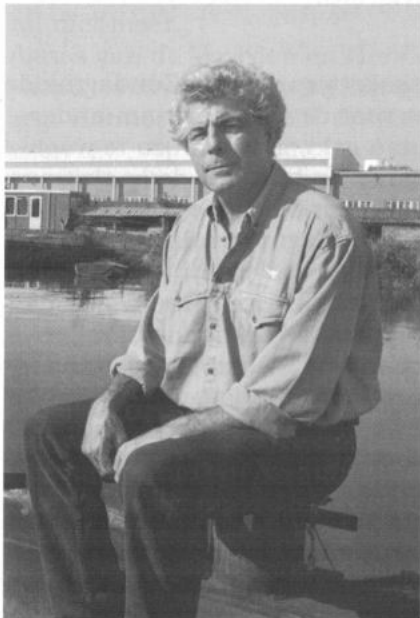

De archiefruimte van het Streekarchief

Het kampioenschap WATERPAALZITTEN in Roelofarendsveen

In het archief van de Stichting Oud Alkemade bevinden zich veel krantenartikelen, die in de loop der jaren verzameld zijn. Eén van die artikelen is afkomstig uit de Leidsche Courant van 21 september 1970 en van de hand van Jan Leune. In het artikel beschrijft hij het eerste kampioenschap Waterpaalzitten dat op 19 september 1970 begonnen was. Roelofarendsveen werd even heel beroemd in Nederland. Het kampioenschap zou in 1971 en 1972 nogmaals gehouden worden. In dit artikel laten wij voornamelijk Jan Leune aan het woord, omdat hij als een echte verslaggever de lezer als het ware toeschouwer laat zijn bij het eerste kampioenschap Waterpaalzitten.

Roelofarendsveen, Zaterdagmorgen 10 uur, elf jongens en één meisje klimmen in de heipalen, welke enkele dagen tevoren onder supervisie van non-smoking opperkabouter Roel van Duyn in het Braassemermeer zijn geslagen. Parlevinker Louis van der Meer, de organisator van de eerste Nederlandse waterpaalzitwedstrijden zit vanuit zijn bootje lachend toe te zien en zegt: "op die palen zullen ze tenminste twaalf uur moeten blijven zitten. Degene, die daarna het langste blijft zitten, krijgt van mij vijfhonderd gulden." (Een parlevinker is eigenlijk een kruidenier op het water. Een soort varende SRV-man, die de eerste behoefte aan levensmiddelen aan boord heeft. Dit jaar is de laatste parlevinker ermee gestopt. Hij werkte vanuit Belfeld op de Maas.)

Louis van der Meer, bedenker en organisator van het paalzitten
Foto: Wim van Noort (1995)

Louis van der Meer is een handige jongen. Hij verkoopt al jaren als enige ijs en frisdranken op de plassen tussen Amsterdam en Leiden en hij is initiatiefnemer van de Aktie "Maak van het nat geen vuilnisvat", welke tot doel heeft de waterverontreiniging tegen te gaan. Hij is ook organisator van de botenbeurs, welke afgelopen week voor het eerst in Roelofarendsveen werd gehouden. De eerste Nederlandse

Winnaar Hannes de Jong met zijn prijzen aan de keukentafel in 2008

waterpaalzitwedstrijden vormen daarvan de afsluiting. De paalzitwedstrijden vallen samen met de laatste dag van de najaarskermis in de Veen. Heel Roelofarendsveen staat op zijn kop. Honderden staan op de dijk van de Westmeerlaan wanneer Eef Termeulen (een 16-jarige bloemist uit Oude Wetering), Clemens van Wieringen (een 20-jarige timmerman uit Oude Wetering), Wim van de Zalm (een 24-jarige administrateur uit Oude Wetering), Cor Hoek (een 20-jarige vliegtuigbouwer uit Oude Wetering), de broers Ger (33), Ton (26), Hans (24) en Leo (23) de Jong (alle vier hoveniers uit Roelofarendsveen), Agnes van de Voorde (een 18-jarige secretaresse uit Leiden) en haar broer Peter (een 16-jarige leerling van het St. Bonaventura-lyceum in Leiden), Hans van Leeuwen (een 22-jarige metselaar uit Haarlem) en Rob van der Meer (een 28-jarige havenarbeider uit Roelofarendsveen) hun plaats op de heipalen innemen.

In juli 1972 is er zelfs een ansichtkaart van het Wereldkampioenschap Paalzitten uitgegeven met dit tafereel

Wedstrijdreglement

Het wedstrijdreglement vermeldt dat de paalzitters om de vier uur verzorgd mogen worden; dat ze niet naar de wal mogen schreeuwen; dat ze wel hun gat mogen lichten, maar niet op andere lichaamsdelen mogen gaan zitten of liggen en dat 's nachts dekens tegen de kou mogen worden omgeslagen. Bij regen is ook een paraplu geoorloofd. Er is echter geen vuiltje aan de lucht. Het is prachtig weer. Tientallen jachten stomen op naar de Westmeerlaan en gaan daar voor anker. De Leidse disc-jockey Willem Palmelay zorgt voor meezingers, maar ook voor popmuziek. Hij draait opvallend veel platen van de kortgeleden in het St. Mary Abbotts-ziekenhuis te Londen overleden Amerikaanse popgitarist Jimi Hendrix. Het werkt als stuf op de paalzitters.

De vele honderden op de dijk weten niet van weggaan. Weddenschappen worden bij de vleet afgesloten. Favoriet zijn de gebroeders De Jong, die in het verleden bij plaatselijke sprietloopwedstrijden ook

vaak in de prijzen vielen. Medelijden heeft men met het enige meisje onder de paalzitters, Agnes van de Voorden. De jongens drinken veel. Agnes zo weinig mogelijk. Met het oog op het toiletteren.

Kussentjes

Er wordt aan getwijfeld of de paalzitters het wel twaalf uur op de paal uithouden. Louis van der Meer zit daar niet mee in. "Dan beginnen we morgenochtend opnieuw". Van der Meer heeft niet te klagen. Hij heeft op een dag nog nooit zoveel ijs en frisdranken verkocht. Na een paar uur beginnen de paalzitters te draaien. Om splinters uit de billen te weren worden kussentjes uit de nabijgelegen kerk gehaald. Agnes van de Voorden, die zich helemaal niet geneert voor paal te zitten, vindt de kijkers op de kant minstens even stom als zichzelf en haar collegapaalzitters. "Wij kunnen er nog vijfhonderd gulden aan verdienen", zegt zij, "maar die lui op de kant staan maar te kijken, uren lang, hoe wij voor paal zitten".

Veel belangstellenden op de Westmeerlaan

Het premiebedrag stijgt met het uur. Een plaatselijke banketbakker looft een taart uit en vrienden van paalzitters beloven het ene kratje pils na het andere. Het wordt avond. De mist trekt samen. De paalzitters blijven echter zitten. Supporters blijven ook bij honderden op de dijk staan. Ze zijn niet weg te slaan. De kermis laat hen koud. Louis van der Meer schakelt van ijs en frisdranken over op slaatjes en warme ballen gehakt. Tegen acht uur zaterdagavond looft een kijker 20 gulden uit voor de paalzitter, die het eerst in het water springt. Louis van der Meer heeft het nog niet omgeroepen of de Haarlemmer van Leeuwen duikt het water in. Op de kant geeft hij als verklaring: "ik vond het welletjes. Ik was niet van plan de nacht in te gaan. En met die twintig gulden heb ik tenminste mijn reisgeld er uit". Om kwart over tien geeft ook Ton de Jong het paalzitten op. Zijn broers Ger en Leo volgen om respectievelijk elf uur en tien voor half twaalf. Ook Clemens van Wieringen houdt het niet langer uit en klimt om even over half twaalf uit zijn paal. De rest houdt stug vol. Warm ingepakt zitten ze op de palen.

Ze zit kaarsrecht

Agnes van de Voorden zit met haar rug kaarsrecht. Kenners geven haar een goede kans op de eindoverwinning. Een dokter is niet aanwezig, ehbo'ers wel. Brancards houden zij bij de hand om zo nodig een oververmoeide paalzitter direct af te voeren. Ze hoeven echter niet in actie te komen. Om twaalf uur worden de paalzitters gevoederd. Degenen, die hun behoefte moeten doen krijgen een tent om zich heen. Vrouwelijke vrijwilligers verzorgen met zalfjes de billen. Tegen twee uur zondagnacht staan er nog steeds honderden Veenders langs de dijk. Voordat men naar bed gaat wil men nog een laatste blik werpen op de paalzitters, die in de dichte mist nog nauwelijks te ontwaren zijn. Amsterdamse kabouters houden het leven in de brouwerij. De ene yell na de andere gaat verloren in de mist. De paalzitters krijgen het moeilijk. Er wordt gevochten tegen de slaap. Met schommelen en wiebelen wordt stijfheid tegengegaan. Ongeveer honderd en vijftig jonge Veenders tonen zich trouwe supporters en slaan een nachtrust over. Pas zondagmorgen om een uur of tien trekt de mist op. Uren daarvoor heeft men onder leiding van Louis van der Meer getrimd. De belangstelling langs de dijk wordt weer groter en groeit aan tot ongeveer zeshonderd man. Als Louis van der Meer de uren paalzitten aangeeft klinkt telkens op: 'daar moet op gedronken worden, hi, ha, ho'. Er gaan meer schlagers over het Braassemmeer: "Kom van die paal af" is een veel gedraaide. "Houdt er de moed maar in" en "Jans is met zijn gat in het water gevallen" beuren de paalzitters maar gedeeltelijk op. Zondagmiddag wordt het een drukte van jewelste. De politie, die de nacht tevoren geen oog heeft dichtgedaan omdat dronken en brooddronken Veenders naar huis moesten worden gebracht, heeft het druk. In de onmiddellijke nabijheid van de Westmeerlaan zijn parkeerplaatsen moeilijk te vinden. Parkeer je wagen in het centrum van het dorp, wordt geadviseerd.

Premies

De premies voor de paalzitters stijgen. Zondagmiddag tegen vijf uur staat er voor de winnaar ruim anderhalf duizend gulden aan geld en in natura te wachten. Om zes uur zondagavond krijgen de paalzitters kip gevoederd. Louis van der Meer roept op zeker de nacht van zondag op maandag de paalzitters te steunen door te blijven kijken en yellen. Hij organiseert wedstrijden tobbetje varen. Als deelnemers ziet men het liefst mannen en vrouwen van middelbare leeftijd, gekleed in hun zondagse kleren. Zowaar zijn er aanmeldingen. Het feest gaat zondagavond tegen twaalf uur beginnen. De paalzitters lachen flauwtjes als de tobbetjes omslaan. Zondagavond gaat een kreet van ontzetting door de duizendkoppige meute op de dijk van de Westmeerlaan. Een boot is tegen de paal gevaren, waarop Agnes van de Voorden zit. Het verstijfde en verkleumde meisje valt als een blok van haar paal, precies in de boot. Er klinkt een zucht van verlichting als blijkt dat zij niet is verwond. Met weinig moeite wordt ze nau-

welijks een minuut later alweer op haar paal gehesen. Dokter Heijnen arriveert tegen tien uur aan de Westmeerlaan. Hij onderwerpt de paalzitters aan een medisch onderzoek. Hij adviseert twee paalzitters de strijd te staken. Zijn advies wordt genegeerd. Het publiek vindt het prachtig. De dorpskapel "Liefde voor Harmonie" houdt met polonaises de stemming er in. Tegen twaalf uur maakt de 16-jarige paalzit-ter Eef Termeulen een crisis door. "Stuur hem van die paal af" adviseert dokter Heijnen organisator Louis van der Meer. Eef Termeulen weigert. Even later geeft hij na veel aandringen toch op. De rest blijft zitten. Weer blijven honderden Veenders de hele nacht trouw kijken. In de morgen bellen velen naar hun baas voor een snipperdag. De derde morgen paal- zitten begint. De paalzitters zijn oververmoeid, maar ze blijven zitten. De premie voor de winnaar is opge- lopen tot een kleine tweeduizend gulden.

Het is twaalf uur als wij deze laatste regels schrijven en nog zitten vijf jongens en een meisje op palen, drie meter boven de waterspiegel van het Braassemmermeer. Al meer dan 50 uur!

Worden de premies onder de laatste 5 deelnemers verdeeld?

De vijf paalzitters hebben genoeg uithoudingsvermogen en blijven het hele weekend zitten. Maandag- avond elf uur, als er nog 5 deelnemers in de strijd zijn, wordt besloten niet langer alleen voor het geld te blijven zitten. Het voornemen is om de premies, welke naar schatting tot een kleine tweeduizend gulden zijn opgelopen onder de vijf laatste zitters te verdelen. Maar twee paalzitters, Cor Hoek en Rob van der Meer, broer van organisator Louis van der Meer, geven een kwartier na middernacht de strijd op. Peter van de Voorden is er lichamelijk slecht aan toe, maar hij blijft zitten. Hij wil niet voor zijn zusje Agnes onderdoen. Kwart over een houdt hij het echter niet meer. Hij moet van de paal worden getild. Lopen kan hij niet meer.

Agnes van de Voorden en Hannes de Jong kijken elkaar eens aan. "Je wint het niet van me, Agnes", zegt Hannes. Ik blijf pils drinken. Zo houd ik het nog uren uit". Agnes van de Voorden, gehuld in een deken, kijkt vertwijfeld rond. Moeder Van de Voorden gaat in een bootje naar de paal, waarop haar dochter zit, en zegt haar smekend: "Kom er alsjeblieft af, Agnes". "Die man drinkt zoveel. Die blijft echt langer zitten dan jij. Je wint het nooit. Je ziet het toch wel, het gaat Hannes niet om het geld. De eer van Roelofarendsveen staat op het spel. Hannes wil onder geen voorwaarde verliezen." Hannes de Jong knikt: "Ik zal de paal winnen". Hij doelt daarmee op de zilveren paal, met een mannetje erop die het water schoonveegt, beschikbaar gesteld door organisator Louis van der Meer en die al heeft gezegd elk jaar om deze tijd waterpaalzitwedstrijden te organiseren. Agnes schudt verbeten haar hoofd. Ze blijft zitten. Om kwart voor vijf, Hannes heeft al in de bijna 67 uur paal zitten minstens twee kratjes pils op, houdt ze het niet langer vol en geeft ze een teken dat ze van de paal afgeholpen wil worden. Familie op de kant is

dolblij. Men schiet onmiddellijk toe om het oververmoeide meisje aan wal te helpen. Op haar eigen benen lopen kan ze niet meer. Ondersteund blijft ze op de dijk van de Westmeerlaan kijken hoe Hannes de Jong, de onverzettelijke, tot vijf uur blijft zitten. Dan komt ook hij van zijn paal. Hij heeft 'n zware baard en dikke wallen onder zijn ogen, maar hij heeft geen hulp nodig. Alleen komt hij van zijn paal en loopt even daarna op de kant even vast als altijd. Agnes komt onmiddellijk naar hem toe en een dikke klapzoen werd het eind van 67 uur waterpaal zitten. Hannes de Jong kon zijn prijzen in ontvangst nemen, waaronder, zo wordt gezegd, grote hoeveelheden talkpoeder om het brandend zitvlak af te koelen. Men kon naar huis. De laatste paalzitters en de vele honderden supporters konden eindelijk gaan slapen.

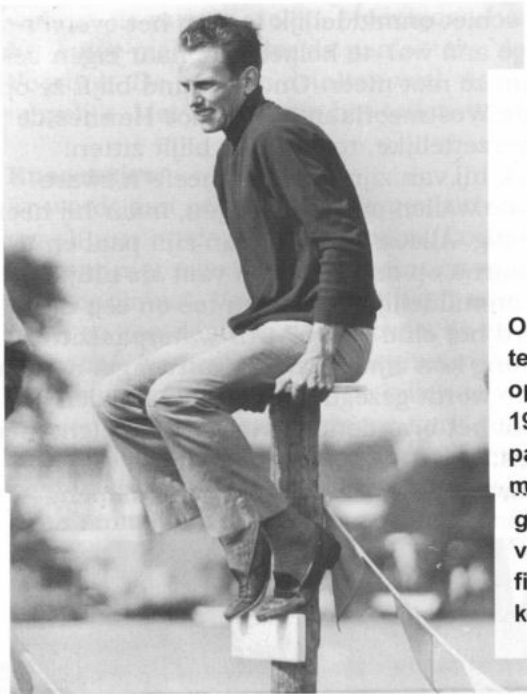

Prijsuitreiking 1970: v.l.n.r.: Peter van de Voorden, Wim van der Zalm, Hannes de Jong, Agnes van de Voorden, Louis van der Meer

Herhaling in 1971

In 1971 krijgt Louis van der Meer veel verzoeken uit binnen- en buitenland om het kampioenschap opnieuw te organiseren.

Louis besluit er in 1971 een wereldkampioenschap van te maken. In een interview zegt hij dat televisieploegen uit heel Europa aanwezig zullen zijn. De beelden gaan de hele wereld over. Volgens Louis is toen het begrip 'file' uitgevonden, want het Noordeinde staat langdurig vol met stilstaande of langzaam rijdende auto's. De vele tienduizenden, die per auto erop af kwamen, lopen al ver buiten Roelofarendsveen vast. Zelfs tot in de Haarlemmermeer staan ze te wachten op een niet beschikbare parkeerplaats. Opnieuw wordt de wedstrijd georganiseerd om aandacht te vragen voor het schoonhouden van de plas- sen. Hannes is er ook weer bij en opnieuw wint hij het wereldkampioenschap waterpaal zitten. Op de tweede plaats eindigt ditmaal Henry van de Berg. Diens broer Aad wordt derde, nadat hij wel het oude record van Hannes had verbeterd. Anderhalf uur later valt hij slapend van zijn paal. Een reddingsboot schiet direct toe om hem op de wal te helpen.

Ook Joop Zoetemelk komt op 6 augustus 1971 even paalzitten, maar aan zijn gezicht te zien vindt hij een fietszadel lekkerder zitten.

Hannes verbetert uiteindelijk zijn eigen record en houdt het maar liefst 85 uur en 30 minuten vol. Na de prijsuitreiking door Burgemeester Smolders blijft het niet lang stil rond Hannes de Jong. Kort na zijn overwinning is hij te gast in het tv-programma 'Zomaar een Zomeravond' van Joop van Thijn. En ook daar zit hij op een paal vlak onder de hete studiolampen. En een paar weken later wordt hij gevraagd om als publiekstrekker op te treden bij de jaarlijkse antiekmarkt in Den Haag. Op 26 augustus klimt hij in een paal, die in de Hooigracht is geslagen en blijft daar 13 uur zitten. Voor hem natuurlijk een peulenschil en hij verdient er nog een aardig bedrag mee.

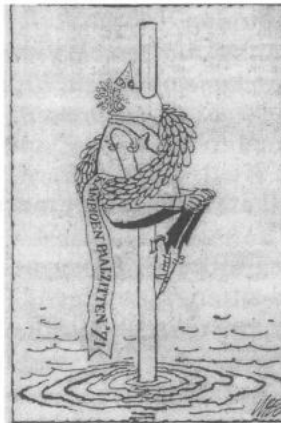
In 1972 grootser, maar voor het laatst

Ook in 1972 organiseert Louis van der Meer het Wereldkampioenschap Waterpaalzitten. Het wordt nog grootser aangepakt dan in de voorgaande jaren. Ten behoeve van televisieopnamen wordt één van de grootste drijvende bokken uit de Amsterdamse haven ingevaren. Het heeft een loopruimte van 400 m². Verder zullen er enige muziekkorpsen deelnemen en komen er diverse artiesten om het publiek bezig te houden. 's Avonds zullen er verlichte gondelvaarten worden gehouden. Ook worden er wedstrijden in kanovaren georganiseerd. Ten behoeve van de vele toeschouwers zijn er grote tv-schermen opgesteld waar men de zoveelste aflevering van Peyton Place kan bekijken en er kan worden aangemeerd aan extra aangelegde steigers.

De deelnemers doen wat lacherig over het record dat inmiddels in Friesland gevestigd is: 86 uur. Dat is luxe-paalzitten. Op een heipaal met een plank met dubbele voetsteunen, terwijl de Veense zitters op een steigerpaal zitten met een enkele voetsteun. En zij mogen niet van hun paal af om hun behoeften te

doen. Hier wordt gemanipuleerd met een emmer aan een spijker en een soort tent-jurk.

Op 4 augustus klimmen de zevenentwintig mannelijke en vier vrouwelijke deelnemers in hun palen. En opnieuw komt Hannes als laatste van zijn paal. Na 91 en een half uur heeft hij het wereldrecord opnieuw gebroken. Maar eigenlijk had Hannes zich voorgenomen om de 100 uur vol te maken. Hij geeft het op als hij onrust onder het publiek bemerkt en hem duidelijk wordt dat er bij hem thuis is ingebroken. De dieven hadden de vrije hand want iedereen zat op de Westmeerlaan. Hannes moet naar de kant gedragen worden en thuisgekomen slaapt hij twaalf uur bij. Maar dan is hij ook weer helemaal fit. Hannes heeft naast bekendheid ook de nodige geldprijzen en goederen, waaronder een visboot, in de wacht gesleept.

Tekening van Wim Boost (Wibo) in de Volkskrant

Louis van der Meer besluit na de huldiging van de prijswinnaars, waarbij Hannes de wisselbeker definitief in zijn bezit krijgt, te stoppen met het evenement. Het had in drie jaar tijd zo'n omvang gekregen dat hij het niet meer verantwoord vond om door te gaan. Bovendien was het doel om aandacht te vragen voor de vervuiling van het Braassemmermeer in alle opzichten gehaald. Maar wat was nou het geheim van Hannes? Wat maakte dat hij het paalzitten zo lang kon volhouden? Volgens hem sliep hij normaal gesproken in die tijd maar 5 à 6 uur per nacht. Hij was dus gewend aan weinig slaap. Verder had hij een zeer actief leven als bloemenkweker en door het vele lichamelijke werk was hij ook in een goede conditie. Hij gedroeg zich als onoverwinnelijk door op een laconieke manier zijn tegenstanders te bejegenen. Als er één een kledingstuk aantrok vanwege de kou trok hij juist iets uit. En zijn handelsmerk natuurlijk: zijn onafscheidelijke hoedje met een vlaggetje. Dit beschrijft hij als een soort psychologische oorlogsvoering. Bovendien genoot hij van de publiciteit en de aandacht die het hem opleverde: duizenden mensen, die naar hem komen kijken, stukken in de krant en optredens in tv-programma's. Eigenlijk begon het allemaal als een geintje, toen hij zich 's nachts om een uur of half drie na de verjaardag van zijn moeder aanmeldde voor de eerste wedstrijd paalzitten. Voor Hannes is het een geintje gebleven, maar wel een heel leuk geintje.

Bronnen:

Archief Stichting Oud Alkemade
Leidsche Courant, Jan Leune
Foto's: Hannes de Jong
Hannes de Jong
Foto-archief J.W. Kret

De tentoonstelling in het Historisch Centrum

Ben ick van Duitschen bloet

trekt veel belangstellenden. De stamboomoverzichten worden door nazaten nauwkeurig bekeken. Er komen leuke reacties.

Het voorgeslacht van de volgende families is op de borden te volgen:

Möllers Kalker Schoo Melman Semp

Rodewijk Stockmann Beumer Ludlage

Wesselman Straathof van Ruiten Volwater

Bisschop Hölscher Meijer

De tentoonstelling is tot 1 februari 2009 te bezichtigen, dus als u plannen heeft: wacht niet te lang.

NIEUWE THEMA “GETEELD EN INGEMAAKT”

Het volgende thema dat in februari 2009 van start gaat zal als onderwerp hebben: het inmaken van voedsel door middel van zouten, zuren, zouten en wekken.

We zullen proberen hiermee een beeld te schetsen met behulp van onder andere de inmakerijen, die in onze gemeente werkzaam zijn en zijn geweest.

Mededeling van de penningmeester:

1. Als u van adres verandert, wilt u dan ook een adreswijziging sturen naar de Stichting Oud Alkemade? Dit omdat wij dan ook adressenlijst kunnen bijwerken en zorgen dat 'de Alkmadders' op het nieuwe adres wordt bezorgd.
2. Donatie aan de Stichting Oud Alkemade is mini- maal € 12,50, maar worden de uitgaven van 'de Alkmadders' naar u per post gezonden dan is de minimale bijdrage € 18,50 (voor portij).
3. Als u de donatie voor het jaar 2008 nog niet hebt betaald, is het mogelijk dat op de volgende acceptgirokaart voor 2009 het dubbele is ingevuld, dus € 25,-.

Betalingen kunnen worden overgemaakt naar:

Banknummer 3011.09966

Gironummer 5435641

Ten name van de Stichting Oud Alkemade te

Oude Wetering

Met vriendelijke groeten,

Joke Rietbroek

OPROEP:

Van 1926 tot 1938 was zuster Maria Catharina Sinnige werkzaam als wijkverpleegster in Roelofarendsveen. Zij woonde aan het Noordeinde bij de Kerkbrug op de plaats waar nu de Arendshorst gevestigd is. In 1929 heeft zij twee kinderen geadopteerd, Louis/Loek en Louise/Wiesje Wesseling. Dit was een tweeling, geboren op 14 augustus 1926 te Laren. Hun moeder was ongehuwd en kon niet voor de kinderen zorgen, de vader van de kinderen is niet bekend. In Roelofarendsveen werd door hen als achternaam 'Sinnige' gebruikt. Loek Wesseling is in 1946 te Soerabaya in Indonesië omgekomen. Zijn zus Wies is in 1937 verhuisd naar Velsen en mogelijk na het huwelijk van haar moeder in Arnhem terecht gekomen. Tijdens de bombardementen daar zijn alle persoonlijke spullen, zoals papieren en foto's, verloren gegaan. In archieven is er ook niets meer over hen te vinden. Momenteel zit zij in een verzorgingshuis maar heeft geen enkel tastbaar bewijs van haar jeugd in Roelofarendsveen en ook niemand waarmee zij nog herinneringen uit die tijd kan ophalen. Wie kan zich hen nog herinneren, heeft foto's of verhalen over haar of haar broer. Zijn er nog vriendinnen of klasgenootjes te vinden uit haar kindertijd? Haar hele leven heeft zij zich ook afgevraagd wie haar vader was. Heeft iemand nog tips hoe men kan achterhalen wie de vader van deze kinderen geweest is? **Wilt u reageren op één van deze vragen, neem dan contact op met de redactie van de Alkmadders.**

Z O E K P L A A T J E S

De fotoarchieven bevatten veel foto's van personen zonder naam. Deze foto's gooien we niet weg, want er moeten toch lezers zijn die weten wie erop staan afgebeeld. Daarom plaatsen we regelmatig zoekplaatjes in de verwachting dat er lezers zijn die de personen (her)kennen. Waar u ons mee kan helpen is: wie staan er op de foto of wat is er gefotografeerd? Waar is de foto gemaakt?

De twee foto's, die in de vorige uitgave zijn afgedrukt, hebben enkele reacties opgeleverd. Hartelijk dank daarvoor. Op veler verzoek plaatsen we voortaan de foto van de vorige uitgave erbij.

Op de eerste foto stonden een 12-tal kinderen

opgesteld, die hun medewerking gaven bij de opening van de nieuwe sporthal 'in 1978. Ieder kind draagt een letter van

de nieuwe naam van het sportcomplex: **de**

Tweesprong. Het meisje met de letter 'w' is Marsja Heemskerk, de tweede 'e' draagt Margriet van der Meer, de derde 'e' heeft Karin Dijkstra in haar handen, de 's' heeft Carla Wesselman, de 'p' torst Karlijne Brand en het meisje met de letter 'r' is Carien Hijzelendoorn. Van de overige kinderen weten we de namen (nog) niet. Het gaat dus nog om de 'd', de eerste 'e', de 't', de 'o', de 'n' en de 'g'.

Op de tweede foto stond een basketbalteam. Het zijn: staand v.l.n.r.: José Krijger, Annelies Bakker, Hedwig Rotteveel, Inge Akerboom, Nicole van Zaal, Lenneke

Bakker; gehurkt: Maaïke van Graas, Isolde Tiemes, Melanie Rodewijk, Lorraine Olijerhoek en Esther van der Meer.

In deze uitgave treft u weer twee foto's aan.

Op de eerste foto staan enkele leden van een familie Beuk. De man derde van links zou Gerard Beuk zijn en het meisje op schoot Mientje Beuk, maar hoe heten de anderen? Op de tweede foto staat weer een basketbalteam. De meisjes zijn in 1990 kampioen geworden, maar hoe heten zij? Wie staan er op de foto's en wanneer zijn ze gemaakt?

Als u iets weet: graag reageren naar Theo Meijer (telefoon 071 3314706) of naar ons e-mailadres.

**DE REDACTIE WENST U
VREDIGE KERSTDAGEN
EN EEN CRISISLOOS 2009**

